

همسویی سازمان همکاری اسلامی با عربستان سعودی برای مقابله با ایران در بحران یمن (۲۰۱۵-۲۰۱۹)

مجید بزرگمهری*
سمیه آقاجانی**
مریم افشار***

چکیده

جنبش انصارالله (حوثی‌ها) از دهه ۱۹۹۰، فعالیت‌های خود را برای احقاق حقوق قومی مذهبی در یمن آغاز کرده بود، ولی در پی وقایع موسوم به بهار عربی و به‌ویژه از سال ۲۰۱۵ - که یمن درگیر جنگ داخلی فراگیر شد - به یکی از بازیگران مهم در صحنه معادلات یمن تبدیل شد. حوادث پی‌درپی در

* (نویسنده مسئول) دانشیار دانشگاه بین‌المللی امام خمینی (ره)، گروه علوم سیاسی، دانشکده علوم اجتماعی، قزوین، ایران، (Bozorg_majid@yahoo.com)
** دانش‌آموخته کارشناسی ارشد دانشگاه بین‌المللی امام خمینی (ره) گروه علوم سیاسی، دانشکده علوم اجتماعی، قزوین، ایران (somayeaghajani76@gmail.com)
*** دانش‌آموخته کارشناسی ارشد روابط بین‌الملل دانشگاه بین‌المللی امام خمینی (ره)، گروه علوم سیاسی، دانشکده علوم اجتماعی، قزوین، ایران (m.a.afshar74@gmail.com)

تاریخ تصویب: ۱۳۹۹/۵/۲۹

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۲/۲

پژوهشنامه علوم سیاسی، سال پانزدهم، شماره نخست، زمستان ۱۳۹۸، صص ۷۴-۳۳

این کشور، به‌ویژه جنگ داخلی و حضور نیروهای ائتلاف به رهبری عربستان سعودی، بحران‌های انسانی گسترده‌ای را در این سرزمین فقیر رقم زد. به‌طور طبیعی، انتظار می‌رفت که سازمان همکاری اسلامی با ورود به موضوع، بحران را به‌گونه‌ای انسانی و عادلانه، کنترل، و از خونریزی و بحران‌های عظیم انسانی میان مسلمانان جلوگیری کند، اما با گذشت نزدیک چهار سال، به‌نظر می‌رسد که این سازمان، نقشی مؤثر و حتی حداقلی را برای حل این بحران ایفا نکرده است و به‌جای استقلال در سیاست‌ها، سایه‌ی مواضع و سیاست‌های یکجانبه‌ی عربستان سعودی بر بدنه‌ی آن، علیه جنبش مردمی انصارالله و ایران سنگینی می‌کند.

پرسش اصلی نوشتار حاضر این است که «آیا به‌رغم وظیفه‌ی سازمان همکاری اسلامی برای حفظ استقلال در سیاست‌گذاری‌ها، سایه‌ی سنگین مواضع و سیاست‌های عربستان سعودی علیه حوثی‌ها و ایران، بر پیکره نظام تصمیم‌گیری این سازمان بین‌المللی حاکم بوده است؟» و فرضیه پژوهش این است که «با تکیه بر چارچوب مفهومی آناتومی نفوذ، سازمان یادشده به‌شدت تحت تأثیر خواسته‌های عربستان سعودی قرار گرفته و مواضع جانبدارانه‌ای همسو با خواسته‌های ریاض علیه جنبش انصارالله و ایران داشته است. در این نوشتار، مواضع اجلاس سران، اجلاس وزرای امور خارجه، و نهادهای مرتبط دیگر و مواضع دو دبیرکل سازمان، استخراج، تلخیص، بررسی، و تحلیل شده است. از آنجاکه هدف محوری این مقاله، تحلیل مواضع یک سازمان بین‌المللی است، روش تحلیل محتوای اسناد با تکیه کامل بر اسناد سازمان انتخاب شده است.

واژگان کلیدی: یمن، سازمان همکاری اسلامی، عربستان سعودی، ایران، جهان اسلام

مقدمه

سازمان همکاری‌های اسلامی (سازمان کنفرانس اسلامی پیشین) دومین و بزرگ‌ترین تشکل بین‌دولتی، پس از سازمان ملل است که ۵۷ کشور از چهار قاره، عضو آن هستند. قرار است این سازمان، صدای جمعی جهان اسلام و تضمینی برای حفاظت و حمایت از منافع جهان اسلام به موازات ترویج صلح و هماهنگی بین‌المللی در میان مردم کشورهای مختلف جهان باشد. سازمان همکاری‌های اسلامی، پس از تصمیم اجلاس تاریخی رباط مراکش در ۱۲ رجب ۱۳۸۹ (۲۵ سپتامبر ۱۹۶۹) تأسیس شد. در سند تأسیس این سازمان، اهداف متعالی فراوانی، از جمله کوشش برای ریشه‌کن کردن تبعیض نژادی و استعمار به هر شکل که باشد، (بند سوم اهداف منشور) مطرح شده است. برخی از اصول موردتعهد اعضا عبارتند از:

- احترام به حق تعیین سرنوشت و عدم مداخله در امور داخلی دولت‌های عضو؛
- احترام به حق حاکمیت، استقلال، و تمامیت ارضی هریک از دولت‌های عضو؛
- عدم توسل به زور و تهدید علیه تمامیت ارضی و وحدت ملی و استقلال سیاسی دولت‌های عضو (بندهای ۳، ۴، و ۵ ماده ۲، قسمت دوم منشور).
جنبش انصارالله از دهه ۱۹۹۰، تلاش‌های خود را برای احقاق حقوق قومی-مذهبی در یمن آغاز کرده بود، ولی در پی وقایع موسوم به بهار عربی و به‌ویژه از سال ۲۰۱۵ که یمن درگیر جنگ داخلی فراگیر شد- به یکی از بازیگران کلیدی در صحنه معادلات یمن تبدیل شد.

وقوع حوادث پی‌درپی در این کشور، به‌ویژه جنگ داخلی و حضور نیروهای ائتلاف به رهبری عربستان سعودی، بحران‌های انسانی عظیمی را در این سرزمین فقیر رقم زد. به‌طور طبیعی، انتظار می‌رفت که سازمان همکاری اسلامی با ورود به

موضوع، بحران را به گونه‌ای انسانی و عادلانه کنترل، و از خونریزی و بحران‌های گسترده انسانی میان مسلمانان جلوگیری کند، اما با گذشت نزدیک چهار سال، به نظر می‌رسد که نقشی مؤثر و حتی حداقلی را برای حل این بحران ایفا نکرده است و سایه مواضع و سیاست‌های یکجانبه عربستان سعودی علیه انصارالله و ایران بر بدنه آن سنگینی می‌کند؛ به‌ویژه اینکه دو دبیرکل اخیر این سازمان، تبعه عربستان سعودی بوده‌اند و به‌رغم عدم اجازه برای اظهارنظر به نیابت از سازمان، همواره موضعی کاملاً همسو با عربستان سعودی و ضدایرانی داشته‌اند.

در این راستا، اجلاس سران در دو نوبت و اجلاس‌های وزرای امور خارجه در دو نشست فوق‌العاده و یک اجلاس در ابوظبی در سال ۲۰۱۹ — که وزرای امور خارجه بسیاری از کشورها از جمله ایران به دلیل دعوت نشدن، حضور نداشته‌اند — به طرفداری از مواضع عربستان سعودی و کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس موضع‌گیری کرده است. دو دبیرکل سازمان که تابعیت سعودی دارند، با اعلام مواضع یکجانبه، تنها از سیاست‌های تهاجمی سعودی و ضدایرانی دفاع کرده‌اند. پرسش اصلی این نوشتار این است که «آیا سایه سنگین مواضع و سیاست‌های عربستان سعودی علیه حوثی‌ها و ایران، بر پیکره نظام تصمیم‌گیری این سازمان بین‌المللی سلطه داشته است؟» و «چرا دو دبیرکل در این حجم، به اعلام موضع در بحث یمن پرداخته‌اند و چرا همواره بازتاب‌دهنده کامل و تمام‌عیار سیاست‌های عربستان بوده‌اند؟» فرضیه پژوهش نیز این است که «با تکیه بر چارچوب مفهومی آناتومی نفوذ، سازمان یادشده به شدت تحت تأثیر خواسته‌های عربستان سعودی قرار گرفته و مواضع جانبدارانه‌ای همسو با خواسته‌های ریاض علیه جنبش انصارالله و ایران داشته است. از آنجاکه هدف این پژوهش، تحلیل مواضع یک سازمان بین‌المللی است، روش تحلیل محتوای اسناد به کار رفته است. در واقع، با ارزیابی و بررسی مفاد اسناد مصوب می‌توان رویکرد و خروجی نهایی یک سازمان بین‌المللی را تحلیل کرد. تکیه بر اسناد درجه یک، بستر تحلیل واقع‌بینانه و انکارناپذیر مواضع سازمان‌های بین‌المللی را فراهم می‌کند. در این پژوهش، در کنار بهره‌گیری از آثار صاحب‌نظران خارجی و ایرانی، ۴۳ سند تفصیلی عربی و انگلیسی از بایگانی اسناد سازمان همکاری اسلامی در مورد اجلاس سران، وزرای امور خارجه، هیئت‌های نمایندگی دائم، و بیانیه‌ها و مواضع

اعلامی دبیران کل، استخراج، ترجمه، دسته‌بندی، و تحلیل شده است. گفتنی است، به دلیل استقرار مقر اصلی دبیرخانه در جده، سیاست و سایه دولت عربستان سعودی و رویکرد مداخله‌گرانه عربستان بر انتشارات دبیرخانه و خروجی اسناد قابل مشاهده است. در این پژوهش، از میان دیدگاه‌های مرتبط با نظام تصمیم‌سازی در سازمان‌های بین‌المللی، از چارچوب مفهومی «آناتومی نفوذ» استفاده شده است. براساس این گزاره مفهومی، یک یا تعدادی از دولت‌های عضو یک سازمان بین‌المللی به روش‌های گوناگون، سازوکار تصمیم‌گیری و سیاست‌های یک سازمان بین‌المللی را به‌سوی منافع خود سوق می‌دهند.

۱. پیشینه پژوهش

مقاله‌ها و نوشته‌های فراوانی درباره مسائل حقوق بین‌الملل و اقدامات قهری ائتلاف عربی به سرکردگی عربستان سعودی و مسائل حقوق بشری در یمن به زبان فارسی و انگلیسی نوشته شده است، لیکن در مورد نقش و سیاست سازمان همکاری اسلامی در برابر این بحران، تنها یک مقاله انگلیسی در سال ۲۰۱۵ چاپ شده است. احسان قدیر^۱، در این مقاله با عنوان «سازمان همکاری اسلامی و دورنماهای حل مناقشه یمن، توهم یا واقعیت منطقی» (قدیر، ۲۰۱۵) ضمن اعلان کلی وضعیت حمایتی سازمان از مواضع عربستان سعودی، فعالیت سازمان را در حل بحران ناموفق ارزیابی می‌کند. اگرچه نتیجه کار قدیر ارزشمند است، ولی وی کمتر به اسناد سازمان مراجعه کرده و در بخش عمده مقاله، به مباحث مقدماتی و سیاست سازمان در برابر بحران‌های دیگر می‌پردازد. ضمن اینکه بحران یمن از ۲۰۱۵ به بعد به شدت تشدید شده است.

عبدالله الاحسان^۲ نیز در مقاله انگلیسی خود با عنوان «منازعه میان ملت‌های مسلمان و نقش سازمان کنفرانس اسلامی در حل مناقشه» (الاحسان، ۲۰۰۴) به بحث کلی نقش سازمان در حل مناقشات ملت‌های اسلامی پرداخته است.

ابراهیم شرقیه^۱ در سال ۲۰۱۲ مقاله‌ای را با عنوان «آیا سازمان همکاری اسلامی قادر به حل مناقشات است؟» (شرقیه، ۲۰۱۲) در فصلنامه «مطالعات صلح و نزاع» ارائه کرده است. او با استفاده از روش مصاحبه با دولتمردان کشورهای عضو و بررسی مناقشات عراق، فیلیپین، و تایلند، میزان موفقیت سازمان در رفع مناقشه یا حل بحران را ارزیابی می‌کند. شرقیه این‌گونه نتیجه می‌گیرد که سازمان به شرط وجود اراده سیاسی و همگانی کشورهای عضو، ظرفیت موفقیت را دارد.

شهرام/اخبارزاده^۲، متخصص مسائل خاورمیانه در دانشگاه استرالیا، در مقاله‌ای با عنوان «آثار هژمونی عربستان بر سازمان همکاری اسلامی»، وضعیت اعمال نفوذ عربستان در سیاست‌های این سازمان را به‌گونه‌ای کلی تحلیل کرده است (اخبارزاده، ۲۰۱۸). در مورد وضعیت رقابت ایران و عربستان سعودی در منطقه خاورمیانه و به‌ویژه یمن، آثار و مقاله‌های ارزشمندی چاپ شده است.

تالی راشل گرومه^۳ در رساله کارشناسی ارشد خود در دانشگاه دنور^۴ با عنوان «جنگ سرد جدید در خاورمیانه، رقابت ایران و عربستان سعودی» در تحلیل رقابت ایران و عربستان در معادلات منطقه‌ای، از تلاش برای خنثی‌سازی سیاست‌های نفوذی دو طرف بحث می‌کند و سرزمین یمن را در کنار سوریه، نقطه کلیدی این رقابت می‌داند (گرومه، ۲۰۱۵: ۱۰۵-۱۰۲).

آل سید غفور و همکارانش در مقاله خود با عنوان «تبیین رقابت استراتژیک جمهوری اسلامی ایران و عربستان سعودی در یمن»، به وضعیت رقابت عربستان با ایران از منظر عربستان سعودی نگریسته است و دلیل سیاست‌های تهاجمی عربستان علیه حوثی‌ها را احتمال نفوذ ایران در یمن از مجرای حوثی‌ها می‌داند (آل سید غفور، ۱۳۹۴: ۱۶۴).

مرتضی همتی و شهرروز/ابراهیمی در مقاله‌ای با عنوان «اثرات سیاست خارجی عربستان در یمن بر نقش‌آفرینی ایران در خاورمیانه» بر این نظر بوده‌اند که عربستان سعودی، نقش‌آفرینی ایران را در تقویت محور مقاومت، مداخله جمهوری اسلامی

1. Sharqieh
2. Akhbarzadeh
3. Tali Rachel Grumet
4. Denver

ایران در حوزه خاورمیانه عربی به شمار آورده و آن را در جهت کاهش نفوذ و نقش منطقه‌ای خود ارزیابی می‌کند. براین اساس، عربستان تلاش می‌کند تا نفوذ خود را در حوزه یمن، از طریق همکاری با بازیگران منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای دیگر گسترش داده و در مقابل محور مقاومت، موازنه‌سازی کند (همتی و ابراهیمی، ۱۳۹۷).

درج و امام‌جمعه‌زاده در مقاله‌ای با عنوان «عربستان سعودی و استراتژی سد کردن قدرت ایران در منطقه خاورمیانه» به ابعاد رقابت میان ایران و عربستان پرداخته‌اند. آنان بیان کرده‌اند که تنش میان ایران و عربستان، به‌ویژه پس از توافقنامه هسته‌ای برجام، تشدید شده است. عربستان سعودی در رقابت منطقه‌ای با ایران اقدام به ائتلاف‌سازی در سطح منطقه‌ای و بین‌المللی کرده و با برقراری و گسترش ارتباط با اسرائیل و انعقاد قراردادهای خرید تسلیحات از آمریکا، درصدد حذف ایران از معادلات منطقه یا کاهش نقش و نفوذ فزاینده آن است (درج و امام‌جمعه‌زاده، ۱۳۹۸: ۱۱۷).

هادی ویسی در مقاله‌ای با عنوان «رقابت‌های ژئوپلیتیکی عربستان سعودی و ایران و ضرورت گذار از ژئوپلیتیک ایدئولوژیک به ژئواکونومی در منطقه خلیج فارس» بر این نظر است که روابط میان این دو قدرت منطقه‌ای براساس شاخص‌های ژئوپلیتیک ایدئولوژیک است که باعث نظامی‌گری، رقابت بر سر حوزه‌های نفوذ، رقابت‌های ایدئولوژیک، گسیختگی فضای ژئوپلیتیک، افزایش تنش، و جنگ‌های نیابتی در منطقه شده است (ویسی، ۱۳۹۸: ۲۱۹).

براساس پیشینه بررسی شده، پژوهش حاضر از جمله پژوهش‌های نخستین درباره‌ی مواضع سازمان همکاری اسلامی در بحران یمن در ادبیات پژوهشی فارسی و انگلیسی به‌شمار می‌آید و ویژگی برتر آن، افزون‌بر تازگی موضوع، تکیه بر اسناد سازمان همکاری اسلامی است.

۲. چارچوب نظری پژوهش

باب رینالدا^۱ در بحث سازوکار تصمیم‌گیری در سازمان‌های بین‌المللی به سه نظریه اشاره می‌کند. این پژوهشگر، نظریه‌های خود را بر مبنای مطالعه‌ی مجموعه‌ای از

سازمان‌های بین‌المللی جهانی، منطقه‌ای، و موضوعی اقتباس کرده است. رینالدا نخست به نظریه‌های *ارنست هاس*^۱ با عنوان «تحلیل فرایند و خروجی‌های ممکن» اشاره می‌کند. هاس در کار پژوهشی خود با عنوان «ورای دولت‌مملت» در سال ۱۹۶۴ و کارهای دیگرش در سال‌های ۱۹۵۸ و ۱۹۶۸ دربارهٔ تصمیم‌سازی در سازمان‌های بین‌المللی می‌گوید: «سیاست‌های یک سازمان بین‌المللی، پاسخی است به تقاضاهای خارج از نظام و بدنهٔ اداری آن سازمان بین‌المللی». وی تأکید بیشتری بر محیط بیرونی دارد و مدعی است که تلنگرهای قوی انگیزه‌ساز از فضای کاری بین‌المللی سازمان اعمال می‌شود. هاس بر این نظر است که بیشتر این تلنگرهای انگیزه‌ساز، بیش از اینکه از نیازهای ذهنی دیوان‌سالاری سازمان بین‌المللی سرچشمه گرفته باشند، از تقاضاهای منطقی دولت‌های عضو ناشی می‌شوند. او در مطالعهٔ جعبه تصمیم‌گیری، دو شاخص فرایند و خروجی را مبنای مطالعه قرار داده و در نتیجه‌گیری تحلیل خود می‌گوید، اجماع داخلی تنها در پی ترکیب ارزشمند تصمیم‌های قضاوت‌مدار و سازش‌های توافقی است (رینالدا، ۲۰۰۱: ۱۱).

نظریهٔ هاس، گویای وضعیت تصمیم‌سازی در بسیاری از سازمان‌های بین‌المللی است، ولی او به‌طور کلی فضای بین‌المللی و به‌عبارتی، محیط خارجی را در یک قالب و بدون توجه به مبدأ تلنگر می‌بیند؛ درحالی‌که مبدأ عوامل تأثیرگذار و تلنگرهای انگیزه‌ساز، نقش بسیار کلیدی‌ای دارند؛ به‌عنوان مثال، تلنگر انگیزه‌ساز از مبدأ ایالات متحده آمریکا یا بریتانیا — که همراهی کشورهای مشترک‌المنافع را با خود دارد — با تلنگر یک کشور یا سازمان غیردولتی از قاره آفریقا، به‌لحاظ تأثیرگذاری — چه در تصمیم‌های قضائی و چه در سازش‌های توافقی — تفاوت چشمگیری دارد. توانایی هر بازیگر مبدأ در ایجاد فضای چانه‌زنی و اقناع‌سازی متفاوت است. هاس به‌این سبب که نگاهی لیبرالی به نظام بین‌الملل دارد — بر این نظر است که منافع مشترک اعضای سازمان بین‌المللی، ارتقا یافته و در نتیجه، تصمیم‌سازی در سایهٔ چنین فرایندی انجام می‌شود (هاس، ۱۹۶۸: ۱۰۵).

رینالدا سپس به نظریهٔ «آناتومی نفوذ» برگرفته از دیدگاه‌های کاکس و

1. Haas

جاکوبسن^۱ می‌پردازد. این دو پژوهشگر با مطالعه هشت سازمان بین‌المللی جهانی مدعی شده‌اند که در سازوکار تصمیم‌سازی، عنصر نفوذ بازیگران، در تاروپود سازمانی از یک سو و نفوذ در نظام تصمیم‌سازی مقامات مؤثر در سازمان بین‌المللی از سوی دیگر، در مسائل چالشی، نقش مهمی ایفا می‌کنند. کاکس و همکارش بر این نظرند که بازیگر بانفوذ، تلاش فراوانی برای اعمال نفوذ در دو قسمت می‌کند: یکی، در فرایند تدوین مقررات و دیگری، تشکیل نهادهای ناظر. آن‌ها مدعی شده‌اند که فرایند اعمال نفوذ با به‌کار گماردن اشخاص همسو در همه رده‌های سازمانی (شامل نیروهای دبیرخانه، مقام‌های میانی، و مقام‌های عالیرتبه تصمیم‌گیر) شکل می‌گیرد. همچنین، فرایند نفوذ در ابتکار (طرح اولیه برنامه کاری)، و تو کردن، واسطه‌گری، و نظارت تحقق می‌یابد (کاکس و جاکوبسن، ۱۹۷۳: ۱۲).

در برخی موارد، پاره‌ای از بازیگران، به سبب جایگاه راهبردی خود در خط ارتباطات درون و برون‌سازمانی یا به دلیل داشتن منابع سیاسی می‌توانند در عرضه مصوبات سازمان یا جلوگیری از آن، نقش مؤثری ایفا کنند. داشتن حق وتوی صریح، ضروری نیست. عدم همراهی با یک درخواست یا یک پیش‌نویس، خود ماهیت وتو دارد. در برخی از موارد نیز نقش یک قدرت به‌عنوان واسطه در سازمان ظهور می‌یابد. نقش واسطه‌گری در قالب رویکرد چانه‌زنی و خرید رأی دیگران به روش‌های گوناگون محقق می‌شود. داشتن ابزار نظارتی و کنترلی، از جمله روش‌های اعمال نفوذ است؛ به‌عنوان مثال، ممکن است یک بازیگر با ابزار پرداخت حق عضویت یا هبه‌های خاص، بر فرایند نظارتی سازمان اعمال نفوذ کند (کاکس و جاکوبسن، ۱۹۷۳: ۱۴).

در نهایت، کاکس و همکارش، سازمان بین‌المللی را نه به‌عنوان یک سازمان و تشکیلات مستقل، بلکه به‌عنوان یک نظام سیاسی که تحت تأثیر عوامل فراوانی مانند گروه‌های فشار و ذی‌نفوذ هستند، ارزیابی می‌کنند (کاکس و جاکوبسن، ۱۹۷۳: ۱۶). نظریه‌های کاکس و همکارش، گرایش انتقادی دارد و به نظر می‌رسد آن‌ها در عمل و عالم واقع، چندان به حاکمیت لیبرالیسم در سازمان‌های بین‌المللی اعتقاد ندارند و مدعی عدم استقلال سازمان‌های بین‌المللی هستند (رینالدا، ۲۰۰۱: ۱۳).

در بحث موردنظر این مقاله نیز به نظر می‌رسد، با اندکی تعدیل می‌توان بر چارچوب مفهومی «آناتومی نفوذ» تکیه کرد، لیکن ابتدا باید یادآوری کنیم که نمی‌توان ادعا کرد، مجموعه سازمان‌های بین‌المللی جهانی و منطقه‌ای مشمول این دیدگاه هستند. هریک از سازمان‌های بین‌المللی، ویژگی‌های خاص خود را دارد و بالطبع مطالعه سیاست‌های آن، نگاه خاص خود را می‌طلبد. افزون‌براین، فرمول آناتومی نفوذ برای همه تصمیم‌های یک سازمان، کارایی ندارد. یک موضوع یا چالش خاص، شاید در یک برهه زمانی برای یک سازمان بین‌المللی در معرض فرایند آناتومی نفوذ قرار گیرد، ولی نباید از یاد ببریم که بازیگران خارجی نیز می‌توانند بر معادلات داخلی یک سازمان بین‌المللی تأثیرگذار باشند؛ همان‌گونه که ایالات متحده آمریکا بر برخی از سیاست‌گذاری‌های سازمان ملل متحد، تأثیرگذار است.

نمودار شماره (۱). سازوکار اعمال نفوذ در سازمان بین‌المللی براساس چارچوب مفهومی «آناتومی نفوذ»

منبع: یافته‌های پژوهش

همان‌گونه که پیشتر اشاره شد، فرایند اعمال نفوذ از یک سو با به کار گماردن اشخاص همسو در همه رده‌های سازمانی (دربردارنده کارکنان دبیرخانه، مقام‌های میانی و

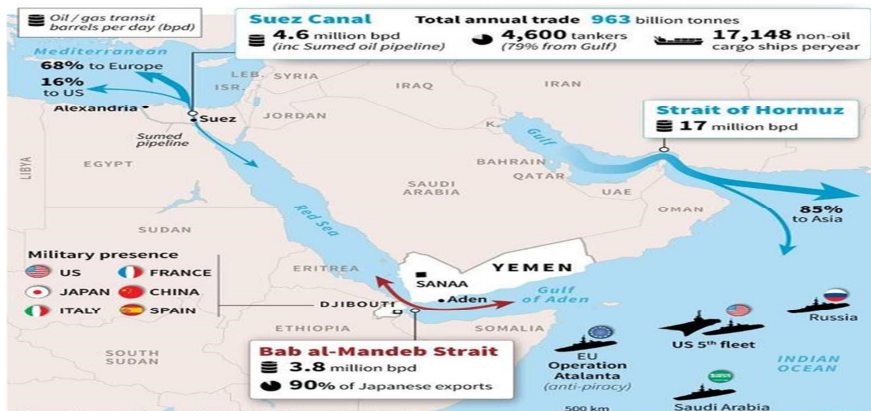
مقام‌های عالیرتبه تصمیم‌گیر) شکل می‌گیرد و ازسوی دیگر، این فرایند در ابتکار (طرح اولیه برنامه کاری)، وتو کردن، واسطه‌گری، و نظارت تحقق می‌یابد. در موضوع بحران یمن و مخاطرات امنیتی‌ای که عربستان در مورد آن احساس می‌کند، این نظریه می‌تواند الگوی مناسبی برای تحلیل دلایل جهت‌گیری‌های این سازمان باشد. عربستان کوشیده است، با اعمال نفوذ در مفاد اجلاس‌های سران (آخرین اجلاس در مکه مکرمه)، وزرای امور خارجه، هیئت‌های نمایندگی، و به‌ویژه اعلام مواضع و سیاست‌های اجرایی دبیران کل سازمان (که هر دو نفر تبعه عربستان سعودی هستند)، بر سیاست‌ها و مواضع سازمان تأثیرگذار باشد.

۳. وضعیت جغرافیایی و اهمیت راهبردی یمن

کشور یمن با ۵۲۸/۹۶۸ کیلومتر مربع وسعت و ۲۵ میلیون نفر جمعیت، در منطقه‌ای راهبردی در تقاطع شاخ آفریقا و شبه‌جزیره عربستان، مشرف بر تنگه باب‌المنذب، و در مسیر کانال سوئز قرار دارد. اشراف این سرزمین بر گذرگاه باب‌المنذب، اهمیت راهبردی آن را بسیار افزایش داده است (میراحمدی، ۱۳۹۴: ۱۴۶). یمن، دارای دو ساحل مهم، یعنی ساحل دریای سرخ در غرب و ساحل دریای عرب در جنوب، است. از شمال با عربستان و از شرق با عمان همسایه است، و دارای جزایر بی‌شماری است که مهم‌ترین آن‌ها، جزایر سقطره در دریای عرب هستند. این کشور از مناطق مهم و راهبردی در دنیای عرب و حتی جهان به‌شمار می‌آید (فضائلی، ۱۳۹۵: ۴۳). یمن به‌دلیل شرایط ویژه راهبردی و ژئوپلیتیک دارای موقعیت ویژه‌ای در جنوب خاورمیانه است. اشراف بر خلیج عدن، اشراف بر تنگه باب‌المنذب، مجاورت ساحلی با دریای سرخ و تسلط بر کوه‌های راهبردی مران که از سواحل عدن آغاز و تا منطقه طائف در جنوب غرب کشیده شده است—اهمیت این سرزمین را در معادلات منطقه‌ای دوچندان کرده است (آل سید غفور، ۱۳۹۴: ۱۴۷). باب‌المنذب، یکی از راه‌های راهبردی مهم برای تجارت بین‌المللی و حمل‌ونقل دریایی است که خلیج فارس و اقیانوس هند را از طریق دریای سرخ به دریای مدیترانه متصل می‌کند. این گذرگاه به‌اندازه کانال سوئز برای خطوط حمل‌ونقل دریایی و

تجارت بین آفریقا، آسیا، و اروپا اهمیت دارد (ناظم‌الرعايا، ۲۰۱۵).

نقشه شماره (۱). اهمیت راهبردی یمن و تنگه باب‌المندب

منبع: نیل، ۲۰۱۸

۴. جنبش انصارالله (حوثی)

بدرالدین الحوثی را باید رهبر و بنیان‌گذار جریان حوثی‌ها نامید؛ جریان فراگیری که انصارالله، یکی از زیرشاخه‌های آن، به‌شمار می‌آید. جنبش حوثی، پیرو یکی از فرقه‌های زیدیه به‌شمار می‌آید و شاخه سیاسی آن که پیش‌ازین، خود را «الشباب المؤمن» می‌خواند، اکنون عنوان «انصارالله» را اختیار کرده است. هم‌اکنون این جریان در رسانه‌های عربی و بین‌المللی به‌عنوان یکی از فرقه‌های شیعه‌مذهب معرفی می‌شود؛ هرچند تفاوت‌هایی بین عقاید شیعی اثنی‌عشری با آن‌ها وجود دارد. ریشه زیدیه، جارودی است (میراحمدی، ۱۳۹۴: ۱۴۸) که یکی از نزدیک‌ترین فرقه‌های اسلامی به شیعه اثنی‌عشری به‌شمار می‌آید. از دیدگاه صاحب‌نظران امور یمن، بدرالدین را باید رهبر اصلاح‌گروه مصحح جریان زیدی در یمن دانست که موفق شد این مذهب را پس از سال‌ها جمود، بار دیگر با مسئله تقلید آشنا کند و به‌تدریج خود را به مذهب جعفری، به‌عنوان سرشاخه دینی، نزدیک کرده و از آن برای مبارزه و احقاق حقوق، یاری بگیرد. این گروه، به‌این‌سبب که توسط بدرالدین الحوثی

1. Nazemroaya
2. Neil

تأسیس شد، به اصطلاح حوثی خوانده می‌شود.

جنبش حوثی، نخستین بار در سال ۱۹۹۰ به عنوان جنبش یا سازمانی فکری-سیاسی و مسلح، ابراز وجود کرد. تا پیش از آن، فعالیت اولیه این جنبش، به ارائه آموزش‌های دینی به جوانان و تربیت و کادرسازی محدود می‌شد (پگاه حوزه، ۱۳۸۸).

بدرالدین در سال ۱۹۹۴ به ایران سفر کرد تا علوم اسلامی را به‌طور مستقیم در حوزه علمیة قم فراگیرد. وی که به همراه فرزندش، حسین، به ایران سفر کرده بود، تا سال ۲۰۰۲ در قم حضور داشت و پس از بازگشت، ساختار نوین جنبش حوثی‌ها را در یمن بنیان نهاد. اکنون انصارالله با وجود اینکه زیدی یا حوثی خوانده می‌شود، به جریان‌های فرامذهبی تبدیل شده است که بسیاری از مردم یمن نیز به عضویت یا دست‌کم هواداری از آن، افتخار دارند (فارس‌نیوز، ۱۳۹۳). پیوستن قبایلی که زیدی نیستند، ولی مواضع حوثی‌ها را همسو با منافع خود می‌دانند، در همین راستا ارزیابی می‌شود.

۵. فضای رقابت عربستان سعودی و ایران در یمن

همتی و ابراهیمی، در مقاله‌ای با عنوان «اثرات سیاست خارجی عربستان در یمن بر نقش آفرینی ایران در خاورمیانه» بر این نظرند که عربستان سعودی، نقش آفرینی ایران را در تقویت محور مقاومت، نوعی مداخله جمهوری اسلامی ایران در حوزه خاورمیانه عربی به‌شمار آورده و آن را در جهت کاهش نفوذ و نقش منطقه‌ای خود ارزیابی می‌کند و به همین سبب تلاش می‌کند تا نفوذ خود را در حوزه یمن، از طریق همکاری با بازیگران منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای دیگر گسترش دهد و در مقابل محور مقاومت، موازنه‌سازی کند (همتی و ابراهیمی، ۱۳۹۷).

پیروزی جنبش انصارالله در سپتامبر ۲۰۱۴، به معنای از دست رفتن سیطره سنتی عربستان سعودی بر یمن و شکست تلاش‌های چندین‌ساله، برای حفظ سلطه عربستان در این کشور (در مقابل ایران) بود؛ از همین رو، مداخله نظامی عربستان در یمن، در رأس ائتلافی متشکل از کشورهای امارات متحده عربی، قطر، کویت، و بحرین به همراه مراکش، مصر، اردن، و سودان آغاز شد. حمایت اتحادیه عرب و آمریکا از عربستان سعودی و وعده حمایت‌های لجستیک به این ائتلاف، مشروعیتی را که عربستان در فضای بین‌المللی در پی آن بود، برای این کشور تأمین کرد (همتی و ابراهیمی، ۱۳۹۷: ۲۳۴).

یمن به دلیل هم‌مرز بودن با عربستان، عمق راهبردی این کشور را تشکیل می‌دهد. نزدیکی فرهنگی، جغرافیایی، و تاریخی یمن و عربستان سبب شده است که این کشور برای عربستان از اهمیت راهبردی برخوردار باشد. حاکمان ریاض همواره با این دید به یمن نگاه می‌کنند که امنیت و تحولات یمن به‌طور مستقیم بر عربستان تأثیرگذار است؛ از این رو، ریاض همواره تلاش کرده است تا بر تصمیم‌های سیاسی یمن، به‌گونه‌ای همسو با منافع خود، تأثیر بگذارد (ایرنا، ۱۳۹۸).

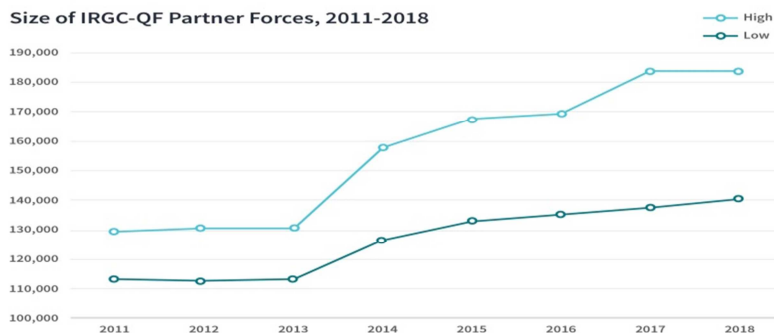
به‌اعتقاد عربستان، ایران در پی بهره‌گیری از تحولات یمن برای تحت فشار گذاشتن ریاض، گسترش تشیع سیاسی در مرزهای جنوبی عربستان، و ایجاد موج و خیزش در بین شیعیان خود عربستان است؛ بنابراین، تحولات یمن برای عربستان اهمیت دوچندانی، در مقایسه با سیاست‌های ایران در عراق، لبنان، و سوریه، دارد (همتی و ابراهیمی، ۱۳۹۹: ۱۰۶).

عربستان و ایران در یمن، رقابت‌هایی با جنبه‌های راهبردی و ایدئولوژیکی دارند و تحولات و آینده یمن برای این دو کشور مهم است. در نتیجه اشتباه‌های عربستان در یمن، توان اثرگذاری ایران تقویت شده است (ایرنا، ۱۳۹۸).

یکی از دلایل مهم منطقه‌ای سرکوب حوثی‌ها توسط عربستان سعودی، رقابت ریاض با ایران است. حضور تأثیرگذار ایران در عراق، سوریه، و لبنان و هم‌اکنون یمن، در واقع، حالت بازی بردبخت به‌نفع ایران است و افزایش قدرت شیعیان همسو با ایران در منطقه، به‌ویژه در یمن، برای عربستان بسیار تهدیدآمیز به‌شمار می‌آید. عربستان همواره یمن را حیاط‌خلوت خود می‌دانسته است، ولی امروزه در حال تبدیل شدن به کانون قدرت ایران است (آل سید غفور، ۱۳۹۴: ۱۶۴).

نگرانی عمده عربستان ناشی از قدرت‌گیری روزافزون ایران از مجرای نیروهای نیابتی است. ایران، به‌رغم شرایط سخت تحریم‌های بین‌المللی، به‌ویژه تحریم‌های یکجانبه آمریکا، سیاست گسترش نفوذ خود را در منطقه با موفقیت پیگیری کرده است. از منظر غرب، ایران با تقویت گروه‌های نیابتی، در عمل، نقش مؤثری در معادلات منطقه‌ای ایفا می‌کند (فتحی، ۱۳۹۸).

نمودار شماره (۲). افزایش قدرت نیروهای نیابتی ایران در منطقه از ۲۰۱۱ تا ۲۰۱۸

منبع: جونز، ۲۰۱۹

۶. شکل‌گیری بحران

علی عبدالله صالح، رئیس‌جمهور دیکتاتور یمن، پس از سی سال حکومت بر مردم این کشور، در سال ۲۰۱۱ مجبور به کناره‌گیری از قدرت و سپردن آن به معاون خود، عبد ربه منصوره‌ادی شد. البته این کناره‌گیری در پی توافقنامه ۱۸ مه ۲۰۱۱ رخ داد که با میانجیگری شورای همکاری خلیج فارس و کمک و نظارت دبیرکل سازمان ملل متحد، به شرط برخورداری عبدالله صالح از مصونیت قضایی، میان دولت و گروه‌های انقلابی و معارض منعقد شد (فضائلی، ۱۳۹۵: ۴۶).

در این توافقنامه، مقرر شده بود که در مرحله بعد، انتخابات ریاست‌جمهوری برای یک دوره موقت انتقالی دوساله برگزار شود و در طول این دوره، گفت‌وگوهای ملی برای اجرای فرایند قانونی انتقال قدرت انجام شود، اما منصوره‌ادی در ۲۱ فوریه ۲۰۱۲، انتخاباتی فرمایشی برگزار کرد که برخلاف قانون اساسی یمن (اصل ۱۰۸)، تنها خودش نامزد آن بود و ستاد برگزاری انتخابات اعلام کرد که منصوره‌ادی با کسب ۲ میلیون رأی، به ریاست‌جمهوری انتخاب شده است. این درحالی بود که گروه‌های مخالف و انقلابی، از جمله جنبش حوثی‌ها، انتخابات را به دلیل غیررقابتی بودن و مشخص بودن نتیجه آن، و دخالت طرف‌های خارجی

1. The Islamic Revolutionary Guards Corps-Quds Force (IRGC-QF)

نیروهای سپاه پاسداران انقلاب اسلامی (سپاه قدس)

2. Jones

تحریم کرده بودند.

با مداخله شورای همکاری خلیج فارس به‌عنوان نهاد میانجی منطقه‌ای اعراب، قرار شد منصوره‌ادی، از سال ۲۰۱۲ تا ۲۰۱۴، به‌مدت دو سال، رئیس‌جمهور انتقالی باشد و در سال ۲۰۱۴ دوباره انتخابات برگزار شود، اما به‌دلیل بروز شورش‌های مردمی و تحولات بهار عربی، منصوره‌ادی از ترس پیامدهای بحران، به‌طور ناگهانی اعلام استعفا کرد و یمن را به مقصد نهایی عربستان ترک کرد (فضائی، ۱۳۹۵: ۴۷).

در چنین شرایطی، عربستان سعودی از منصوره‌ادی به‌عنوان رئیس‌جمهور قانونی، حمایت کرد. این درحالی بود که دوره قانونی دوساله منصوره‌ادی پایان یافته بود و او اعلام استعفا کرده بود. در پی وقوع این حوادث، منصوره‌ادی با حمایت عربستان سعودی و کشورهای عربی شورای همکاری خلیج فارس، دوباره خود را رئیس‌جمهور نامید و به‌عنوان رئیس‌جمهور قانونی از کشورهای عربی، از جمله عربستان، تقاضای کمک و اعزام نیرو به خاک یمن کرد. از این تاریخ، شورای همکاری خلیج فارس و اتحادیه عرب و حتی سازمان همکاری اسلامی، با نفوذ و فشار عربستان، دولت مستعفی عبدربه منصوره‌ادی را به‌عنوان دولت قانونی یمن به رسمیت شناختند و جنگ داخلی یمن با شدت فراوانی شعله‌ورتر شد؛ بنابراین، جنگ داخلی یمن، نبردی است که از سال ۲۰۱۵ میان دو جناح که هر یک خود را دولت یمن می‌داند، با همراهی طرفداران و متحدان آن‌ها درگرفته است (ارکابی^۱، ۲۰۱۵). نبرد نیروهای دولت منصوره‌ادی به مرکزیت عدن با حمایت ائتلاف عربی از یک سو با طرف نیروهای مردمی و شبه‌نظامی انصارالله تحت حمایت ایران، و نیروهای طرفدار علی عبدالله صالح، رئیس‌جمهور پیشین، از سوی دیگر شکل گرفت (نیویورک تایمز، ۲۰۱۵).

مداخله نظامی در یمن در مارس ۲۰۱۵ با حمله هوایی ائتلافی از کشورهای منطقه به رهبری عربستان سعودی به یمن آغاز شد. این عملیات در پشتیبانی از دولت منصوره‌ادی و بر ضد انصارالله و پشتیبانان علی عبدالله صالح، رئیس‌جمهور

1. Orkaby

پیشین، رخ داد. همه کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس، به جز عمان، در این عملیات شرکت کرده و از درخواست منصورهادی برای مبارزه با حوثی‌ها، القاعده، و داعش در یمن استقبال کردند (حشمت، ۱۳۹۷: ۵۹). منصورهادی و پشتیبان وی، عربستان سعودی، با زیرکی تمام، از جنبش حوثی‌ها همراه با القاعده و داعش یاد کردند و حمله‌های گسترده‌ای را به مناطق تحت حاکمیت حوثی‌ها و عمدتاً مردم غیرنظامی، با ادعای مبارزه با تروریسم انجام دادند.

در عملیات موسوم به «توفان قاطع^۱» هواپیماهای جنگی عربستان، امارات متحده عربی، قطر، کویت، بحرین، مراکش، مصر، اردن، و سودان شرکت کردند و سوماتی نیز اجازه استفاده از پایگاه‌های نظامی خود را داد (فضائی، ۱۳۹۵: ۴۷). دلایل این تهاجم به گونه‌ای که در نامه ائتلاف عربی به رهبری عربستان سعودی خطاب به دبیرکل سازمان ملل متحد و رئیس شورای امنیت سازمان ملل بازتاب داده شده است، عبارت بود از پاسخ به درخواست ادعایی منصورهادی، «برای حمایت از یمن و مردم آن در برابر تجاوز شبه‌نظامیان حوثی، که همواره ابزار نیروهای خارجی بوده و پیوسته در پی مخدوش کردن امنیت و ثبات یمن هستند» (فضائی، ۱۳۹۵: ۴۷).

عملیات هوایی و بمباران‌های گسترده نیروهای ائتلاف عربی، تلفات انسانی بسیار وسیع و خرابی‌های زیادی را بر امکانات کشور یمن تحمیل کرده است.

۷. مواضع ارکان اصلی سازمان همکاری اسلامی

۷-۱. دوره‌های مختلف اجلاس سران

الف) اجلاس سران ۲۰۱۶: اجلاس سران آوریل ۲۰۱۶ استانبول، در مواد ۳۳، ۷۲، ۷۵، و ۷۶ بیانیه پایانی به مسائل یمن پرداخت. این بیانیه در بند ۳۳، نارضایتی خود را از روند مداخله ایران در مسائل بحرین، یمن، سوریه، و سوماتی اعلام کرد (OIC/SUM-13/2016/PAL-RES/FINAL).

بیانیه در بند ۷۲، بار دیگر بر حمایت از دولت منصورهادی و موضوع ابتکار شورای همکاری خلیج فارس تأکید کرده و به قطعنامه ۲۲۱۶ شورای امنیت توجه

۱. عملية عاصفة الحزم

ویژه‌ای داشته است. بند ۷۳ بیانیه به قطعنامه ۲۲۰۱ سال ۲۰۱۵ شورای امنیت اشاره می‌کند و با حمایت از قانون اساسی یمن، از دولت‌های عضو می‌خواهد که به مفاد قطعنامه ۲۲۱۶ که در قالب فصل هفتم منشور صادر شده است، متعهد باشند و از دولت‌ها (یعنی ایران) می‌خواهد که از کمک تسلیحاتی به حوثی‌ها بپرهیزند. در بند ۷۶، موضوع ضرورت کمک‌های انسان‌دوستانه مطرح شده و از دولت‌های عضو خواسته شده است که این کمک‌ها را از طریق دولت قانونی، «بنیاد کمک‌های انسانی حافظ دو مسجد مقدس (پادشاهی عربستان)»، و نهادهای سازمان ملل ارسال کنند (OIC/SUM-13/2016/PAL-RES/FINAL). گفتنی است، بنیاد یادشده از جمله نهادهای عربستان است که در پوشش کمک‌های انسان‌دوستانه، تنها به گروه‌های مورد حمایت عربستان کمک مالی و تجهیزاتی می‌کند.

اجلاس فوق‌العاده سران ۱۸ مه ۲۰۱۸ استانبول، تنها به موضوع فلسطین و اقدامات ناقض حقوق بشر اسرائیل پرداخته و در هیچ بندی از بیانیه‌اش به موضوع یمن اشاره نکرده است (OIC/EX-SUM-07/PAL/FC/FINAL).

ب) اجلاس سران ۲۰۱۹: قرار بود اجلاس سران سازمان همکاری اسلامی در سال ۲۰۱۹ در گامبیا برگزار شود که بنا به دلایلی که اعلام نشد، به‌طور ناگهانی، عربستان سعودی مسئولیت برگزاری آن را به‌عهده گرفت و مکه به‌عنوان محل برگزاری اعلام شد. این اجلاس، طبیعتاً، تحت تأثیر سیاست‌های عربستان سعودی علیه ایران و به‌ویژه قضایای یمن بود (ایسنا، ۱۳۹۸).

با توجه به اینکه اجلاس ۱۳ مه ۲۰۱۹ با ابتکار و ریاست پادشاهی عربستان سعودی در مکه و در روزهای پایانی ماه مبارک رمضان، در پی دو اجلاس شورای همکاری خلیج فارس و اتحادیه عربی برگزار شد، به‌گونه‌ای کاملاً آشکار در مورد مسائل یمن، به حمایت از دولت منصورهادی، محکومیت جنبش حوثی‌ها و ایران پرداخت. شدت مواضع اتخاذشده علیه حوثی‌ها به‌حدی بود که به‌نظر می‌رسد، هدف اصلی از برگزاری این نشست، ایجاد فضا برای حمایت از مواضع عربستان سعودی بود. هیچ‌یک از مقامات عالی‌رتبه ایران (وزرای امور خارجه و رئیس‌جمهور) به این نشست دعوت نشدند که این خود، رویکردی کاملاً جهت‌دار و غیرمتمعارف در تاریخچه سازمان همکاری اسلامی بوده است.

در بند ۲۱ بیانیه پایانی اجلاس، به طور کامل از دولت منصورهادی حمایت شده و اقدامات دولتش کاملاً قانونی و در راستای قطعنامه ۲۲۱۶ شورای امنیت به شمار آمده است. در بند ۲۲، از کمک‌های انسان‌دوستانه پادشاهی عربستان (از طریق نهادهای سعودی) قدردانی شده است. در بند ۶۲ موضوع حمله به خطوط و ایستگاه‌های پمپ نفت عربستان و در بند ۶۳ موضوع بمب‌گذاری در چهار نفت‌کش مستقر در سواحل امارات، به شدت محکوم شده است. در بند ۶۲ بر حمایت کامل از عربستان و اقدامات این دولت برای مقابله با تروریسم و سرکوب عوامل این حمله تأکید شده است (OIC/SUM-14/2019/FC). در همین اجلاس، متنی موسوم به «اعلامیه مکه مکرمه»^۱ تنظیم شد که در بند ۵ آن، موضوع حمله به خطوط و ایستگاه‌های پمپ نفت عربستان و نفت‌کش‌های مستقر در آب‌های امارات، به شدت محکوم، و از تلاش‌های دولت عربستان برای مبارزه با تروریسم حمایت شد (اعلامیه مکه مکرمه).

۲-۷. دوره‌های مختلف اجلاس وزرای امور خارجه

الف) اجلاس فوق‌العاده، جده (۲۰۱۵/۰۶/۱۶): در این اجلاس، بر حمایت پیوسته از دولت منصورهادی و محکومیت شدید مداخله قدرت‌های خارجی (یعنی ایران)، در مسائل داخلی یمن تأکید شد؛ سپس، نتایج و آثار «گفت‌وگوی جامع ملی» (ژانویه ۲۰۱۴) برای همه گروه‌های سیاسی یمن، در پی ابتکار شورای همکاری خلیج فارس و سازوکار اجرایی آن، مورد تأکید قرار گرفت. در مصوبات اجلاس از مفاد قطعنامه ۲۲۱۶ شورای امنیت که براساس فصل هفتم منشور صادر شده بود— مبنی بر ضرورت خروج نیروهای حوثی از سرزمین‌های زیر سلطه و مقابله با عواملی که برای حوثی‌ها سلاح می‌فرستند (اشاره به ایران) حمایت، و از تشکیل یک دولت فدرال استقبال شده است. عملیات شبه‌نظامیان حوثی، نوعی کودتا با کمک عوامل خارجی (ایران) اعلام شد، و بر ضرورت مقابله با آن تأکید شد. این اجلاس، به تلاش برای بازسازی نهادهای قانونی دولت یمن و درخواست از دولت‌های عضو سازمان برای حمایت از روند مبارزه با تروریسم

دولت یمن توجه ویژه‌ای داشته است. فراخوان پادشاه عربستان سعودی در مورد تلاش گروه‌ها و دسته‌های یمنی برای بازسازی دولت و بنای صلح و گفت‌وگو مورد حمایت قرار گرفت. همچنین، در اجلاس یادشده، بر مقابله و محکوم کردن اقدامات یکجانبه گروه حوثی و نیروهای نظامی تحت حمایت رئیس‌جمهور پیشین، عبدالله صالح، تأکید شد. در ادامه، گروه حوثی و نیروهای نظامی طرفدار عبدالله صالح به‌عنوان عوامل اصلی اخلاک‌گر صلح و ثبات و امنیت ملی یمن و به‌عنوان عاملان بحران یمن معرفی شدند و از شورای امنیت سازمان ملل درخواست شد، فشار بیشتری بر گروه حوثی و عوامل عبدالله صالح اعمال شود. همچنین، از عملیات نظامی «توفان قاطع» و «احیای امید» که توسط قوای ائتلاف عربی اجرا شده بود، حمایت شد.

در این اجلاس از قوای حوثی و نظامیان متحد آن‌ها درخواست شد که فوراً از شهر صنعا و مکان‌های دیگر تحت سلطه‌شان خارج شوند و همه سلاح‌ها و ابزار جنگی را به مقامات دولت منصورهادی تحویل دهند. از پادشاه عربستان برای پرداخت کمک بلاعوض ۲۷۴ میلیون دلاری و کمک ۱۰۰ میلیون دلاری دولت کویت برای حل بحران انسانی در یمن تقدیر شد (اجلاس وزرای امور خارجه^۱، ۱۶/۰۶/۲۰۱۵).

ب) اجلاس فوق‌العاده وزرای امور خارجه، جدّه (۲۰۱۸/۰۱/۲۱): در این اجلاس به موضوع حمله موشکی حوثی‌ها به ریاض در ۱۹ دسامبر ۲۰۱۷ (که مدعی بود با پشتیبانی ایران انجام شده است) اشاره شد. حاضران در این نشست در مورد برنامه پرتاب موشک‌های ساخت ایران از سوی حوثی‌ها، ابراز نگرانی کرده و ادعا کردند این اقدامات، زمینه‌ساز به‌مخاطره افتادن امنیت عربستان سعودی و کل منطقه است. پرتاب موشک به سوی ریاض توسط نیروهای حوثی-صالح، و دولت ایران به‌عنوان عامل تأمین‌کننده تسلیحات و منابع مالی برای حوثی‌ها، به شدت محکوم شدند (اجلاس فوق‌العاده وزرای امور خارجه^۲، ۲۱/۰۱/۲۰۱۸).

ج) اجلاس وزرای امور خارجه، قطعنامه ابوظبی (۱ و ۲ مارس ۲۰۱۹): در این اجلاس

1. Council of Foreign Ministers
2. Extraordinary Meeting of the Council of Foreign Ministers

از دولت منصوره‌ادی، به‌عنوان دولت قانونی، حمایت، و از اقدامات نیروهای حوثی به‌عنوان مانع‌تراشی در روند ایجاد ثبات و صلح در یمن، یاد شد (Abu Dhabi Declaration (OIC/CFM-46/2019/POL/RES/FINAL

د) اجلاس وزرای امور خارجه، قطعنامه سیاسی (۱ و ۲ مارس ۲۰۱۹): در این قطعنامه، از دولت منصوره‌ادی و عملیات «توفان قاطع» به رهبری عربستان سعودی در حمله به مواضع حوثی‌ها حمایت، و از اقدامات این نیروها در راستای تحکیم مواضع نظامی دولت منصوره‌ادی تقدیر شد. در همین قطعنامه، بر ضرورت اقدامات فوری برای حمله به مواضع حوثی‌ها و متحدان نظامی آن‌ها (یعنی ایران) تأکید شده است. حمله‌های کودتاگران نظامی (اشاره به نیروهای حوثی‌ها و قوای رئیس‌جمهور پیشین، عبدالله صالح) به کشتی‌های تجاری در باب‌المنذب و آب‌های بین‌المللی دریای سرخ نیز محکوم شدند. از مفاد گزارش گروه متخصصان شورای امنیت سازمان ملل در بررسی موارد «موشک‌های بالستیک (ادعای) ساخت ایران»، «تله‌ها و مین‌های دریایی حوثی‌های کودتاگر»، و «عدم پایبندی ایران به قطعنامه ۲۲۱۶» استقبال شد. با ادعای مداخله ایران در امور داخلی برخی از کشورهای منطقه، سیاست‌های ایران محکوم شد و خواسته شد که حمایت از گروه‌های تروریستی را متوقف کند. در ادامه قطعنامه، از پادشاهی عربستان به‌موجب کمک‌های انسان‌دوستانه (از طریق نهادهای دولت عربستان) تقدیر شد. از پادشاهی عربستان به‌سبب سپرده‌گذاری ۲/۲ میلیارد دلاری در بانک مرکزی دولت منصوره‌ادی و کمک‌های مالی دیگرش به این دولت و همچنین، از کمک‌های مالی دولت‌های امارات، قطر، و کویت به دولت منصوره‌ادی تشکر شد (Abu Dhabi Declaration (OIC/CFM-46/2019/POL/RES/FINAL

۷-۳. نشست‌های هیئت‌های نمایندگی دائم و کمیته اجرایی سازمان مواضع این نهادها به‌طور خلاصه در جدول شماره (۱) ارائه شده‌اند.

جدول شماره (۱). مواضع نشست‌های هیئت‌های نمایندگی دائم و کمیته اجرایی سازمان

منبع	مواضع اعلام شده	تاریخ	رکن اعلام کننده موضع و محل برگزاری
The Executive Committee of OIC. 05/11/2016	<p>- اعلام محکومیت شدید اقدام پرتاب موشک بالستیک به مکه مکرمه از سوی حوثی‌ها و نیروهای نظامی عبدالله صالح (حوثی‌ها مسئولیت این اقدام را نپذیرفته‌اند و تنها ماهیت ادعا دارد)؛</p> <p>- اعلان این اقدام به‌عنوان نقض حریم سرزمینی پادشاهی عربستان و تجاوز حوثی‌ها و متحدانشان (ایران) به این سرزمین؛</p> <p>- درخواست از سازمان‌های بین‌المللی برای مقابله با این نوع اقدامات؛</p> <p>- حمایت از اقدامات دولت عربستان در ائتلاف عربی و مشروع دانستن این اقدامات به‌عنوان مصداق مبارزه با تروریسم؛</p> <p>- درخواست از دولت‌های عضو سازمان برای مقابله با عوامل و دولت‌های بیگانه (ایران) که پشتیبان گروه حوثی و عبدالله صالح هستند؛</p> <p>- معرفی (متهم کردن) عوامل پشتیبان گروه حوثی و عبدالله صالح (اشاره به ایران) به‌عنوان عناصر حمله‌کننده به مکان‌های مقدس جهان اسلام؛</p> <p>- درخواست برگزاری نشست فوق‌العاده وزرای امور خارجه برای رسیدگی به موضوع این حملات.</p>	۲۰۱۶/۱۱/۰۵	کمیته اجرایی سازمان، بیانه نهایی نشست، محل برگزاری جده
The OIC Contact Group on Yemen. 01/10/2015	<p>- اعلام حمایت از دولت منصورهادی؛</p> <p>- استقبال از تلاش‌های انجام شده در راستای ایجاد امنیت و ثبات در یمن؛</p> <p>- ضرورت خروج نیروهای حوثی از صنعا و مکان‌های تحت اشغال دیگر؛</p> <p>- اعلام مخالفت با حضور نیروهای خارجی و مداخله در امور داخلی یمن (اشاره به ایران)؛</p> <p>- ابراز خرسندی از تشکیل دولت قانونی در عدن.</p>	۲۰۱۵/۱۰/۰۱	گروه تماس سازمان همکاری اسلامی در مورد یمن (محل برگزاری: نیویورک)

۴-۷. مواضع جانبدارانه دو دبیرکل سازمان در حمایت از عربستان سعودی و دولت

موردحمایت ریاض

در ادامه، در قالب جدول شماره (۲)، به‌طور خلاصه به مهم‌ترین مواضع جانبدارانه دو دبیرکل سازمان از عربستان سعودی و دولت موردحمایت این کشور اشاره شده است.

جدول شماره (۲). مواضع دبیرکل وقت سازمان، «السید ایاد امین مدنی»، تبعه عربستان سعودی از سال ۲۰۱۵

مقام اعلام کننده موضع	تاریخ	مفاد مواضع اعلامی	منبع
دبیرکل وقت سازمان (السید ایاد امین مدنی)	۲۰۱۵/۰۲/۰۸	<ul style="list-style-type: none"> - کودتا خواندن اقدامات جنبش حوثی‌ها؛ - محکوم کردن این اقدامات؛ - درخواست حمایت از شورای همکاری خلیج فارس برای عدم شناسایی کودتای حوثی‌ها و معرفی آن به‌عنوان کودتا علیه دولت مشروع و تقاضا برای مقابله جهانی با آن؛ - درخواست از جامعه جهانی مبنی بر بی‌اعتبار دانستن آثار حاصل از این کودتا. 	OIC Secretary General. 08/02/2015."
السید ایاد امین مدنی	22/01/2015	<ul style="list-style-type: none"> - توصیف عملیات مخالفان دولت و جنبش حوثی‌ها به‌عنوان اقدامات تروریستی؛ - محکوم کردن تداوم این اقدامات و فعالیت‌هایی که نقض مشروعیت قانونی جمهوری یمن است؛ - مخالفت با حمله حوثی‌ها به کاخ ریاست‌جمهوری و معرفی اقدامات حوثی‌ها به‌عنوان مصادیق آذمربایی و تلاش برای قتل مقامات سیاسی دولت قانونی؛ - محکوم کردن کاربرد خشونت علیه نهادهای امنیتی و دفاعی توسط حوثی‌ها؛ - اعلام اینکه اقدامات حوثی‌ها مانع روند شکل‌گیری صلح تحت نظارت شورای همکاری خلیج فارس، سازمان همکاری اسلامی، و سازمان ملل می‌شود؛ - درخواست خروج حوثی‌ها از مناطق اشغالی و توصیف اقدامات آن‌ها به‌عنوان رفتار خشونت‌بار و درخواست توقف آن علیه شهروندان یمنی. 	OIC Secretary General. 22/01/2015
السید ایاد امین مدنی	۲۰۱۴/۱۱/۱۰	<ul style="list-style-type: none"> - تبریک به‌مناسبت شکل‌گیری دولت جدید در یمن (دولت منصورهادی)؛ - درخواست از تمام ساکنان یمن برای حمایت از دولت جدید و تلاش برای آشتی ملی؛ - درخواست از ملت یمن برای مقابله با تلاش‌های مختل‌کننده امنیت و ثبات کشور (مقابله با جنبش حوثی‌ها و گروه‌های دیگر مخالف دولت). 	OIC Secretary General. 10/11/2014
السید ایاد امین مدنی	۲۰۱۵/۰۳/۲۶	<ul style="list-style-type: none"> - حمایت از درخواست دولت یمن از دولت‌های دیگر برای اقدام در راستای بازگرداندن نظم و ثبات به کشور و مقابله با شورش و آشوب با اشاره مستقیم به گروه حوثی‌ها به‌عنوان عامل آشوب و بی‌نظمی؛ - اعلام رسمی اینکه گروه حوثی‌ها، عامل شکست فرایند مذاکرات صلح و ثبات کشور هستند؛ - اعلام اینکه اقدام دولت یمن برای کمک گرفتن از دولت‌ها و نیروهای خارجی، اقدامی قانونی، ضروری، و 	OIC Secretary General. 26/03/2015.

همسویی سازمان همکاری اسلامی با عربستان سعودی برای مقابله با ایران در بحران یمن (۲۰۱۵-۲۰۱۹)

	<p>موردحمایت سازمان همکاری اسلامی است؛ - اعلام مخالفت با هرگونه مداخله خارجی (ایران) در امور داخلی یمن که می‌تواند مشروعیت به رسمیت شناخته شده بین‌المللی دولت قانونی یمن را خدشه‌دار کند؛ مشروعیتی که مطابق با منشور سازمان همکاری اسلامی است؛ - اعلام حمایت پیوسته سازمان همکاری اسلامی از وحدت، تمامیت ارضی، و ثبات سرزمین یمن در چارچوب دولت قانونی (دولت موردحمایت عربستان).</p>		
OIC Secretary General. 13/04/2015	<p>- اعلام مشاوره و درخواست کمک از سازمان‌های امدادی غیرانتفاعی و صلیب سرخ جهانی برای یاری‌رسانی و ارائه کمک‌های درمانی و پزشکی به مردم یمن و تلاش برای کاهش مصیبت‌های انسانی.</p>	۲۰۱۵/۰۴/۱۳	السید ایاد امین مدنی
OIC Secretary General. 15/04/2015	<p>- اعلام حمایت دبیرکل از قطعنامه ۲۲۱۶ شورای امنیت سازمان ملل که در قالب فصل هفتم منشور صادر شده است. - اعلام اینکه براساس این قطعنامه، گروه حوثی‌ها باید تحت فشار بین‌المللی قرار گیرد تا اقدامات خشونت‌بار را متوقف کند.</p>	۲۰۱۵/۰۴/۱۵	السید ایاد امین مدنی
OIC Secretary General. 22/04/2015	<p>- اعلام اینکه سازمان همکاری اسلامی از تهاجم دولت عربستان سعودی در قالب عملیات «توفان قاطع» استقبال می‌کند و شروع عملیات «مرحله امیدسازی» در یمن را به فال نیک می‌گیرد. - اعلام اینکه عملیات یادشده به درخواست دولت قانونی رئیس‌جمهور، منصورهادی، و در راستای حفاظت از وحدت یمن در مقابل اقدامات تجزیه‌طلبانه شبه‌نظامیان حوثی و حامیان خارجی آن‌ها (ایران) انجام شده است. - این اقدامات دولت عربستان، منطبق با قطعنامه ۲۲۱۶ شورای امنیت بوده است.</p>	۲۰۱۵/۰۴/۲۲	السید ایاد امین مدنی
OIC Secretary General. 24/04/2015	<p>درخواست برگزاری اجلاس فوق‌العاده شورای وزرای امور خارجه در مورد یمن و تأکید بر ضرورت برگزاری این نشست.</p>	۲۰۱۵/۰۴/۲۴	السید ایاد امین مدنی
OIC Secretary General. 19/05/2015	<p>- اعلام اینکه سازمان همکاری اسلامی از دستیابی شرکت‌کنندگان کنفرانس گفت‌وگوی ملی یمن به اجماع استقبال می‌کند. این کنفرانس در ریاض با عنوان «نجات یمن» برگزار و موفق به صدور بیانیه نهایی «اعلامیه ریاض» شد؛ - دبیرکل از سوی سازمان، پشتیبانی کامل سازمان را از مفاد «اعلامیه ریاض» اعلام می‌کند؛ - دبیرکل از طرف‌های یمنی درخواست می‌کند که در راستای اجرای «اعلامیه ریاض» تلاش کنند.</p>	۲۰۱۵/۰۵/۱۹	السید ایاد امین مدنی

OIC Secretary General. 31/07/2016	<p>- اعلام اینکه سازمان همکاری اسلامی، مخالفت خود را از توافق میان گروه حوثی‌ها و متحدان علی عبدالله صالح ابراز می‌دارد.</p> <p>از منظر سازمان، این توافق‌نامه، مغایر با قطعنامه ۲۲۱۶ شورای امنیت است که در پی یافتن راه‌حل سیاسی برای حل بحران یمن است؛</p> <p>- از گروه‌های مخالف درخواست می‌کند با نماینده ویژه شورای امنیت، اسماعیل احمد علود شیخ، همکاری کنند؛</p> <p>- همه گروه‌ها با «ایتکار شورای همکاری خلیج فارس» و نتایج «گفت‌وگوی ملی همه‌جانبه» همکاری کنند.</p>	۲۰۱۶/۰۷/۳۱	السید ایاد امین مدنی
OIC Secretary General. 17/08/2016	<p>- دبیرکل به‌نام سازمان، موضوع حمله موشکی حوثی‌ها به منطقه نجران را محکوم کرد و آن را باعث کشتار غیرنظامیان بی‌گناه دانست؛</p> <p>- دبیرکل از اقدامات دولت عربستان سعودی در یمن برای برقراری صلح حمایت می‌کند و پشتیبانی سازمان را از مجموعه فعالیت‌های دولت عربستان برای ایجاد صلح و امنیت در یمن اعلام می‌کند.</p>	۲۰۱۶/۰۸/۱۷	دبیرکل وقت سازمان السید ایاد امین مدنی
OIC Secretary General. 26/08/2016	<p>- ملاقات دبیرکل با وزیر حقوق بشر دولت یمن، عزالدین‌الصبحی، و اعلام حمایت سازمان از اقدامات انسان‌دوستانه دولت یمن؛</p> <p>- اعلام آمادگی سازمان برای همکاری بیشتر با دولت یمن.</p>	۲۰۱۶/۰۸/۲۶	السید ایاد امین مدنی
OIC Secretary General. 03/10/2016	<p>- اعلام محکومیت حمله به کشتی غیرنظامی امارات از سوی حوثی‌ها. دبیرکل از سوی سازمان این اقدام را مصداق عملیات تروریستی عنوان کرد.</p>	۲۰۱۶/۱۰/۰۳	السید ایاد امین مدنی
OIC Secretary General. 28/10/2016	<p>- دبیرکل به‌نام سازمان، حمله و پرتاب موشک بالستیک به سرزمین مکه از سوی حوثی‌ها را به‌شدت محکوم کرد؛</p> <p>- دبیرکل به‌نام سازمان، این اقدامات را مصداق هتک حرمت اماکن مقدسه و بی‌احترامی به احساسات مسلمانان دانست؛</p> <p>- دبیرکل به‌نام سازمان، حمایت دوباره سازمان را از دولت منصورهادی اعلام کرد؛</p> <p>- حمایت دوباره از اقدامات دولت پادشاهی عربستان در راستای برقراری صلح و امنیت در یمن.</p>	۲۰۱۶/۱۰/۲۸	السید ایاد امین مدنی

جدول شماره (۳). مواضع دبیرکل بعدی سازمان، «یوسف بن أحمد بن عبدالرحمن العثیمین»، تبعه عربستان سعودی

The Secretary-General. 18/12/2016	<p>- درخواست از سازمان‌های بین‌المللی برای کمک‌رسانی در راستای کاستن از مصائب انسانی؛</p> <p>- تشکر فراوان از اقدامات پادشاه عربستان در کمک‌رسانی به مردم مصیبت‌دیده یمن.</p>	۲۰۱۶/۱۲/۱۸	دبیرکل بعدی سازمان، یوسف بن أحمد بن عبدالرحمن العثیمین
The Secretary-General. 19/12/2016	<p>- دبیرکل از سوی سازمان، حمله انتحاری به مقر نظامی الصولیان در عدن را محکوم کرد.</p>	۲۰۱۶/۱۲/۱۹	یوسف بن أحمد بن عبدالرحمن العثیمین
The Secretary-General. 18/03/2017	<p>- دبیرکل از سوی سازمان، جریان بمب‌گذاری در یکی</p>	۲۰۱۷/۰۳/۱۸	یوسف بن أحمد بن

	عبدالرحمن العثیمین		از مساجد استان مریب را محکوم کرد؛ - دبیرکل حمایت دوباره سازمان را از دولت منصورهادی اعلام کرد.
The Secretary-General. 19/04/2017	یوسف بن أحمد بن عبدالرحمن العثیمین	۲۰۱۷/۰۴/۱۹	- اعلام مراتب تسلیت سازمان به پادشاهی عربستان سعودی در مورد سقوط جنگنده نیروی هوایی عربستان در حمله ائتلاف به نیروها و اماکن حوثی‌ها؛ - اعلام مراتب تأسف به ولیعهد عربستان.
The Secretary-General. 13/05/2017	یوسف بن أحمد بن عبدالرحمن العثیمین	۲۰۱۷/۰۵/۱۳	- اعلام حمایت دوباره همه‌جانبه از دولت منصورهادی از سوی سازمان؛ - تأکید بر اجرای قطعنامه شورای امنیت و تعهد گروه‌های یمنی به مفاد «کنفرانس گفت‌وگوی ملی».
The Secretary-General. 07/10/2017	یوسف بن أحمد بن عبدالرحمن العثیمین	۲۰۱۷/۱۰/۰۷	دبیرکل از سوی سازمان، نظر رزرو (عدم پذیرش کامل) سازمان را در مورد گزارش سازمان ملل در ارتباط با وضعیت حقوق کودکان در یمن اعلام کرد؛ - دبیرکل اعلام کرد که اقدامات نظامی جبهه ائتلاف به رهبری عربستان سعودی، اقدامی برای مقابله با فعالیت‌های گروه کودتایی صالح-حوثی است. به‌نظر دبیرکل، اقدامات گروه کودتا حقوق انسانی، به‌ویژه حقوق کودکان در یمن را به‌گونه‌ای اساسی به مخاطره انداخته است.
The Secretary-General. 09/11/2017	یوسف بن أحمد بن عبدالرحمن العثیمین	۲۰۱۷/۱۱/۰۹	- دبیرکل اعلام کرد که سازمان در مورد کشفیات حاصل از تحقیقات روی موشک‌های بالستیک با هدف اصابت به ریاض نگران است؛ - دبیرکل از سوی سازمان، نیروهای خارجی (ایران) پشتیبان این اقدامات موشکی را محکوم کرد.
The Secretary-General. 18/01/2018	یوسف بن أحمد بن عبدالرحمن العثیمین	۲۰۱۸/۰۱/۱۸	- دبیرکل به نیابت از سازمان، درخواست برگزاری اجلاس فوری وزرای امور خارجه در مورد پرتاب موشک بالستیک به مقصد ریاض را اعلام کرد؛ - حملات موشکی به سرزمین پادشاهی عربستان توسط حوثی‌ها را محکوم کرد.
The Secretary-General. 30/01/2018	یوسف بن أحمد بن عبدالرحمن العثیمین	۲۰۱۸/۰۱/۳۰	- درخواست دبیرکل برای پایان بخشیدن به درگیری‌ها در عدن؛ - اعلام حمایت سازمان از جبهه ائتلاف به رهبری عربستان به‌عنوان نهاد طرفدار دولت مشروع و قانونی در یمن.
The Secretary-General. 08/08/2018	یوسف بن أحمد بن عبدالرحمن العثیمین	۲۰۱۸/۰۸/۰۸	- درخواست دبیرکل از جامعه جهانی به‌منظور همکاری برای مقابله با تهدیدهای منطقه دریای سرخ و محکوم کردن گروه حوثی‌ها به‌عنوان عامل تهدید امنیت این دریا؛ - طرح دوباره ادعای حمله حوثی‌ها به مکه؛ - اعلام حمایت سازمان از ائتلاف به رهبری عربستان و حضور نیروهای آن در حملات علیه حوثی‌ها؛ - اعلام حمایت از اقدامات سازمان ملل در راستای یافتن راه‌حل سیاسی در یمن؛

	- اعلام حمایت و تشکر از کمک‌های پادشاهی عربستان به مردم یمن برای حل بحران انسانی در یمن.		
The OIC Secretary-General. 28/09/2018	- اعتراض دبیرکل از مواضع اعلامی از سوی گروه حوثی‌ها در مورد گزارش فرستاده ویژه سازمان ملل، «مارتین گریفیتس» با ادعای اینکه بیانیه گروه حوثی به صورت گزینشی از گزارش فرستاده ویژه استفاده کرده و بی‌دلیل اقدامات جبهه ائتلاف را به‌عنوان فجایع انسانی مطرح کرده است؛ - به نیابت از سازمان اعلام حمایت از دولت منصوره‌های به‌عنوان دولت قانونی یمن؛ - به نیابت از گروه تماس، محکوم کردن عملیات گروه حوثی در مرزهای عربستان، پرتاب موشک به سوی ریاض و مکه؛ - محکوم‌سازی اقدامات حوثی‌ها در به‌کارگیری کودکان در جنگ.	۲۰۱۸/۰۹/۲۸	یوسف بن أحمد بن عبدالرحمن العثیمین
The OIC Secretary-General. 06/12/2018	- استقبال از گفت‌وگوی‌های صلح به ابتکار سازمان ملل در کشور سوئد.	۲۰۱۸/۱۲/۰۶	یوسف بن أحمد بن عبدالرحمن العثیمین
OIC Contact Group. 21/01/2018	- اعلام حمایت از دولت منصوره‌های به‌عنوان دولت قانونی یمن؛ - محکوم کردن گروه حوثی با ادعای مخالفت آن‌ها با مذاکرات صلح؛ - محکوم کردن اقدامات گروه حوثی در پرتاب موشک به خاک کشور پادشاهی عربستان و محکوم کردن پشتیبانان تسلیحاتی و مالی این گروه (ایران)؛ - محکوم کردن اقدامات گروه حوثی در مرزهای عربستان سعودی و ادعای کشته شدن جمعی از شهروندان عربستان در این حمله‌ها؛ - قدردانی از ائتلاف عربی و کشورهای عربی و اسلامی به‌موجب حمایت و پشتیبانی آن‌ها از دولت منصوره‌های؛ - درخواست از جامعه جهانی برای جلوگیری از اینکه سرزمین یمن مأمن و بهشت گروه‌های تروریستی باشد و محلی برای تهدید دولت‌های همسایه‌اش به‌شمار آید.	۲۰۱۸/۰۱/۲۱	گروه تماس سازمان (سخنرانی) دبیرکل سازمان، یوسف بن أحمد بن عبدالرحمن العثیمین

گفتنی است، معاون امور حقوقی و بین‌المللی وزیر امور خارجه ایران در دیداری که با سفرای کشورهای اسلامی مقیم ایران داشت، به این رویکرد عربستان و همراهی ناموجه سازمان همکاری اسلامی با عربستان اعتراض کرد. دهقانی، معاون امور حقوقی و بین‌المللی وزیر امور خارجه، با اشاره به رویکردهای تبعیض‌آمیز و ضدایرانی دبیرخانه و دبیرکل سازمان همکاری اسلامی در سال‌های اخیر - که با دخالت و فشار عربستان

سعودی از اهداف حرفه‌ای خود فاصله گرفته و رویکرد فشار علیه اعضا را دنبال می‌کند. این رویکرد را خسارت‌بار و برخلاف رویه‌ها و اصول حاکم بر سازمان‌های بین‌المللی دانسته و خواستار بی‌طرفی، شفافیت، و احترام دبیرخانه این سازمان به اهداف اصلی و اولیة سازمان همکاری اسلامی در دفاع از حقوق مردم فلسطین و مخالفت و مقابله با توطئه‌های اسرائیل شده است (ایسنا، ۱۳۹۸).

سخنگوی وزارت امور خارجه ایران، بیانیه‌های جانبدارانه و غیرسازنده دبیرکل سازمان همکاری اسلامی در موضوعات منطقه‌ای را خلاف اهداف این سازمان دانست و آن را محکوم کرد. بهرام قاسمی، سخنگوی وقت وزارت امور خارجه ایران، در واکنش به بیانیه‌های ضدایرانی یوسف بن احمد العثیمین، دبیرکل سازمان همکاری اسلامی، که در حمایت آشکار از اقدام دولت آمریکا در خروج از برجام صادر شد، آن را محکوم کرد. وزارت امور خارجه ایران، مدعی است که این بیانیه‌های غیرمسئولانه و ناشیانه دبیرکل سازمان همکاری اسلامی، کاملاً خارج از شرح وظایف وی، ناقض اصل بی‌طرفی دبیرخانه، و هماهنگ با سیاست ضداسلامی دولت آمریکا، رژیم صهیونیستی، و دولت عربستان سعودی صادر شده و گام دیگری در راستای تضعیف اعتبار و جایگاه این سازمان است (ایران آنالین، ۱۳۹۸).

۸. تحلیل داده‌ها

براساس منشور سازمان همکاری اسلامی، دولت‌های عضو، متعهد به موارد زیر شده‌اند:

- احترام به حق تعیین سرنوشت و عدم مداخله در امور داخلی دولت‌های عضو؛
- احترام به حق حاکمیت و استقلال و تمامیت ارضی هریک از دولت‌های عضو؛
- عدم توسل به زور و تهدید علیه تمامیت ارضی و وحدت ملی و استقلال سیاسی دولت‌های عضو.

موضوع انتخابات و تعیین رئیس‌جمهور در یمن، یک مسئله داخلی بوده و هست و در پی حوادث مربوط به استعفای رئیس‌جمهور پیشین و متواری شدن منصورهادی

به عمان و سپس عربستان، مداخله عربستان و به رسمیت شناختن وی به عنوان رئیس جمهور قانونی، بدون برگزاری یک انتخابات قانونی و تحت نظارت سازمان های بین المللی مستقل، اقدامی غیرقانونی و مغایر با اصول سازمان همکاری اسلامی و تعهدات دولت های عضو آن بوده است.

جنبش حوثی ها و قبایل و گروه هایی که به آنها پیوسته اند به روایت آمار رسمی - بیش از نیمی از ملت یمن را تشکیل می دهند. پیروان بی شمار این جنبش، از ابتدا تنها در پی کسب حقوق قانونی و حضور در عرصه سیاست و دولت در چارچوب مفاهیم دموکراسی و وزن سیاسی و اجتماعی خود بوده اند. این جمعیت وسیع از مردم یمن، از گروه های انسانی بسیار محروم و فقیر منطقه به شمار می آیند. مبارزه مسلحانه این جنبش، در پی سیاست های سرکوبگرانه دولت های وقت تحت حمایت عربستان سعودی و اعضای دیگر شورای همکاری خلیج فارس آغاز شد. این جنبش، هیچ گاه خواهان تجزیه یمن یا وابستگی آن به قدرت های خارجی ای مانند ایران نبوده است.

سازمان همکاری اسلامی می تواند با نگاهی میانجیگرانه، منصفانه، و عادلانه، مسئله حقوق گروه های قومی و مذهبی را در مذاکرات فراگیر و با حضور دولت های میانجی از سازمان همکاری اسلامی و حتی نمایندگان دولت های ذی ربط (مانند عربستان، عمان، و ایران) بدون دامن زدن به جنگ داخلی و ایجاد نیروهای ائتلاف بین المللی عربی، حل و فصل کند، لیکن سیاست های خاص سلطه طلبانه عربستان و احساس خطر از قدرت گیری بیشتر حوثی ها و نفوذ ایران در منطقه، به شرایطی دامن زد که به سبب نفوذ و اعمال قدرت عربستان و متحدان منطقه ای و جهانی اش (مانند ایالات متحده آمریکا)، سازمان همکاری اسلامی رویکردی مغایر با اهداف خود اختیار کرد و البته وزن نفوذ و مداخله عربستان سعودی بیشتر بر اجلاس های فوق العاده وزرای امور خارجه و اظهار مواضع دو دبیرکل سازمان، که تبعه عربستان سعودی بوده اند، سنگینی کرده است.

تلفات انسانی و خرابی های وارد شده به تأسیسات و امکانات این کشور فقیر، آن قدر سهمگین و شدید بوده است که موجب شرمساری جهان اسلام شده است. واقعاً چرا جهان اسلام که امروز باید مظهر وحدت و قدرت باشد، در برابر چنین

حجمی از جنایت و بحران انسانی سکوت کرده و حتی از عوامل اصلی این جنایت‌ها، یعنی نیروهای ائتلاف عربی، حمایت می‌کند. ریختن خون مسلمانان از محرمات قطعی است؛ پس چرا سازمان همکاری اسلامی، به جای مقابله با عوامل آن و پیش‌بینی راه‌حل‌های انسانی و عادلانه، به حمایت عامل خونریزی یعنی عربستان و متحدانش همت گماشته است.

در این مجموعه، اجلاس سران در نشست ۲۰۱۶ به موضوع یمن پرداخت و در آن نیز به صورت یکجانبه، حوثی‌ها محکوم شدند و از حضور ایران در حمایت از حوثی‌ها ابراز نارضایتی شد. برای حل بحران انسانی و کمک‌رسانی، به جای پیش‌بینی مراجع مستقل بین‌المللی، راهکار کمک از طریق نهادهای وابسته به دولت عربستان پیشنهاد شد. مشخص بود که این نهادها، اقدامات مثبتی برای کمک‌رسانی و کاهش آلام بحران انجام نمی‌دهند و عامل پشتیبانی مالی و تجهیزات به گروه‌های متحد و دست‌نشانده عربستان هستند. افزایش تلفات انسانی، عمیق‌تر شدن بحران، و شیوع بیماری‌های واگیرداری مانند وبا و دیفتری و موج تلفات پس‌از آن، حکایت از سیاست مانع‌تراشی عربستان در کمک‌رسانی واقعی و عدم توفیق آن داشته است. در اجلاس ۲۰۱۹ سران که با پافشاری عربستان در مکه و در پی دو نشست شورای همکاری خلیج فارس و اتحادیه عربی برگزار شد، سایه سیاست‌ها و مواضع عربستان کاملاً آشکار بود.

مواضع اجلاس وزرای امور خارجه، اولاً در اجلاس‌های فوق‌العاده اعلام شده است و معمولاً در این اجلاس‌ها، وزرای خارجه همه کشورها شرکت نمی‌کنند. در دو اجلاس یادشده نیز، وزیر امور خارجه ایران حضور نداشته است یا اساساً به دلیل محل برگزاری اجلاس جده از نماینده ایران دعوت به عمل نیامده است.

در دوره چهارساله ۲۰۱۵ تا ۲۰۱۹، انتظار می‌رفت، دست‌کم در چهار اجلاس عادی وزرای امور خارجه، موضوع وضعیت یمن، حوادث جاری آن، و تلفات سنگین ناشی از تهاجمات نیروهای ائتلاف به سرکردگی عربستان گزارش شده و در مورد آن موضع‌گیری شود، ولی به دلیل سلطه عربستان و سیاست دیبرکل، این موضوع اساساً در دستور جلسه اجلاس‌ها قرار نگرفته بود. تنها در اجلاس ابوظبی در سال ۲۰۱۹، مواضع ضدحوثی و ضدایرانی به گونه‌ای آشکار اتخاذ شد. سازمان

در این اجلاس، موضعی کاملاً یک‌جانبه به نفع عربستان و علیه حوثی‌ها اختیار کرد. دو دبیرکل پی‌درپی سازمان که تبعه عربستان بوده‌اند، نقش فعالی در ابراز مواضع به‌نیابت از سازمان همکاری اسلامی داشته‌اند. دبیرکل پیشین، السید ایاد امین مدنی، روی هم‌رفته ۱۴ بار به‌عنوان دبیرکل و به‌نیابت از سازمان همکاری اسلامی و به‌عنوان مواضع سازمان، در مورد مسائل یمن اظهارنظر کرده است. دبیرکل بعدی، یوسف بن احمد بن عبدالرحمان العثیمین - که او نیز تبعه سعودی بود - روی هم‌رفته ۱۱ بار به‌عنوان دبیرکل و به‌نیابت از سازمان همکاری اسلامی و به‌عنوان مواضع سازمان، در مورد مسائل یمن اظهارنظر کرده است.

حمایت از دولت منصورهادی به‌عنوان دولت قانونی، محکوم کردن گروه انصارالله (جنبش حوثی‌ها) و تروریست دانستن آن‌ها، محکوم کردن دولت ایران به‌عنوان پشتیبان تروریست‌ها و تغذیه‌کننده تسلیحاتی، مالی، و اطلاعاتی حوثی‌ها، اعلام اقدامات گروه حوثی به‌عنوان کودتا علیه دولت قانونی، محکوم کردن حمله موشکی به سرزمین عربستان توسط نیروهای حوثی، از جمله مواردی هستند که در اظهار مواضع دو دبیرکل به‌گونه‌ای پی‌درپی تکرار شده است. این دو دبیرکل، حتی یک بار هم به‌شدت حمله‌های نیروهای ائتلاف و تلفات ناشی از آن و مسائل فاجعه‌بار بحران حیات انسانی، سخنی به‌میان نیاورده‌اند. این حمایت بی‌پرده و آشکار به‌حدی بوده است که یوسف بن احمد بن عبدالرحمن العثیمین در تاریخ ۲۰۱۷/۰۴/۱۹ از طرف خود، مراتب تسلیم سازمان همکاری اسلامی را به پادشاهی عربستان سعودی به‌سبب سقوط جنگنده نیروی هوایی عربستان در حمله ائتلاف به نیروها و اماکن حوثی‌ها و مراتب تأسف خود را به‌سبب این حادثه، به ولیعهد عربستان اعلام می‌کند (دبیرکل^۱، ۲۰۱۷/۰۴/۱۹). آیا واقعاً دبیرکل صلاحیت ورود به این موارد را دارد؟

در تاریخ ۲۰۱۷/۱۰/۰۷ دبیرکل از سوی سازمان، نظر رزرو (عدم پذیرش کامل) سازمان را در مورد گزارش سازمان ملل درباره وضعیت حقوق کودکان در یمن اعلام کرده است (دبیرکل، ۲۰۱۷/۱۰/۰۷)؛ یعنی در اینجا دبیرکل به‌عنوان مقام

ذی‌صلاح در اعلام مواضع رسمی و حقوقی سازمان اقدام کرده و نظر رزرو سازمان همکاری اسلامی را به سازمان ملل اعلام کرده است؛ درحالی‌که این نظر هنوز به تأیید و تصویب هیچ‌یک از نهادهای اصلی سازمان نرسیده است.

دبیرکل در بیانیه مطبوعاتی ۲۱ ژانویه ۲۰۱۸ به مفاد اجلاس وزرای امور خارجه در جده اشاره کرده و اعلام می‌کند که در این اجلاس، موضوع حمله موشکی به ریاض توسط حوثی‌های موردحمایت ایران در ۱۹ دسامبر ۲۰۱۷، به شدت محکوم شده است^(۱). در این بیانیه، دبیرکل تأکید کرده است که همه اقدامات حوثی‌ها با پشتیبانی و مداخله ایران انجام شده است (الامین العام، بیانات صحفیه مرتبطة، ۲۱/۰۱/۲۰۱۸)؛ درحالی‌که نماینده ایران در این اجلاس حضور نداشته است تا از مواضع ایران دفاع کند.

دبیرکل سازمان در اعلامیه مطبوعاتی دیگری در ۲۶ مارس ۲۰۱۸ اعلام کرده است که اجلاس فوق‌العاده وزرای امور خارجه در ۲۱ ژانویه ۲۰۱۸، حملات حوثی‌های تابع ایران را محکوم کرده است. در بیانیه دبیرکل، جنبش حوثی‌ها تابع کامل ایران معرفی شده و ادعا شده است که ایران، پشتیبان حملات موشکی بالستیک این گروه به خاک عربستان است^(۲). (الامین العام، بیانات صحفیه مرتبطة، ۲۶/۰۳/۲۰۱۸).

حمایت آمریکا، متحد عربستان سعودی، از مواضع عربستان در سازمان ملل متحد نیز باعث ایجاد فضای همسویی سازمان همکاری اسلامی با مواضع عربستان شده است. دولت آمریکا و متحدان غربی‌اش از سال ۲۰۱۱ تا ۲۰۱۹ در تمام قطعنامه‌های شورای امنیت، از عربستان سعودی و دولت منصورهادی حمایت کرده‌اند. قطعنامه ۲۲۱۶، پس از حملات ائتلاف عربی به رهبری عربستان سعودی به یمن در ۱۴ آوریل ۲۰۱۵، در چارچوب فصل هفتم به تصویب رسید. شورا ضمن حمایت از مشروعیت قانونی ریاست‌جمهوری منصورهادی، طرفین را به بازگشت به اجرای ابتکار شورای همکاری خلیج فارس ملزم کرده است. این قطعنامه اقدامات حوثی‌ها را به شدت محکوم کرده و از اقدامات رئیس‌جمهور پیشین یمن، علی عبدالله صالح اظهار نگرانی کرده و این‌گونه اقدامات را بی‌ثبات‌کننده معرفی کرده است (S/RES/2216, 2015).

نمودار شماره (۳). اعمال نفوذ عربستان سعودی در موضع‌گیری سازمان همکاری اسلامی در بحران یمن

براساس چارچوب مفهومی «آناتومی نفوذ»

منبع: یافته‌های پژوهش

براساس آنچه مطرح شد، به نظر می‌رسد که آناتومی نفوذ، گویای رویکرد جانبدارانه سازمان همکاری اسلامی در بحران یمن باشد. عربستان سعودی از طریق مهره‌چینی (انتصاب دبیرکل)، برگزاری اجلاس‌ها و نشست‌ها در عربستان یا کشورهای همسو، تدوین دستور جلسه‌ها و عدم دعوت از کشورهای رقیب به نشست‌ها و مجامع تصمیم‌گیری، فضای مواضع سازمان همکاری اسلامی را به سمت همسویی با مواضع خود سوق داده است.

نتیجه‌گیری

به نظر می‌رسد که سازمان همکاری اسلامی در بحران یمن، رویه بی‌طرفی اختیار نکرده و در برابر فشار و نفوذ دولت عربستان، رویکرد مستقلی نداشته است. فرضیه ما مبنی بر اینکه برپایه چارچوب نظری آناتومی نفوذ، سایه سنگین سیاست‌های ریاض بر پیکره این سازمان سنگینی می‌کند و سیاست‌ها و مواضع این سازمان را تحت تأثیر خواسته‌های خود قرار می‌دهد، قابل تأیید است.

ایران، اگرچه در حمایت از جنبش حوثی‌ها موفقیت‌های چشمگیری کسب کرده است، متأسفانه در ایجاد فضای همسویی در سازمان‌های منطقه‌ای، به‌ویژه سازمان همکاری اسلامی، برای اتخاذ مواضع منصفانه و صلح‌طلبانه، توفیقی نداشته است. کشورهای همسو با ایران (مانند عراق، الجزایر، و حتی سوریه) نیز تلاش جدی‌ای برای حمایت از مردم بی‌دفاع یمن و حقوق حوثی‌ها در پیکره سازمان همکاری اسلامی به‌عمل نیاورده‌اند.*

یادداشت‌ها

۱. بخشی از متن بیانیه مطبوعاتی دبیرکل:

یדיن الاجتماع بأشد العبارات ميليشيات الحوثى التابعة لإيران لإطلاق صاروخ باليستي إيراني الصُّنع على مدينة الرياض بتاريخ ١٩ ديسمبر ٢٠١٧م بوصفه اعتداءً على المملكة العربية السعودية و دليلاً على رفض ميليشيات الحوثى التابعة لإيران الانصياع للمجتمع الدولي و قراراته.

يدين خرق إيران لقرار مجلس وزراء الخارجية الصادر في مؤتمر مكة في نوفمبر ٢٠١٦ و قرارات مجلس الأمن ذات الصلة، وذلك باستمرار تزويد الميليشيات الانقلابية التابعة لها بالسلاح و خاصة الصواريخ الباليستية الإيرانية الصُّنع، كما يدين تدخل إيران في بعض بلدان المنطقة و يدعوها الى الكف عن السياسات التي من شأنها تغذية النزاعات الطائفية والمذهبية و الامتناع عن دعم و تمويل الجماعات الإرهابية.

٢. بخشی از متن بیانیه مطبوعاتی دبیرکل:

يذكر أن الاجتماع الطارئ لمجلس وزراء خارجية الدول الأعضاء في المنظمة والذي انعقد في ٤ جمادى الأولى ١٤٣٩هـ الموافق ٢٠١٨/١/٢١م بمدينة جدة لمناقشة استهداف ميليشيات الحوثى التابعة لإيران مدينة الرياض بصاروخ باليستي إيراني الصُّنع، أدان بأشد العبارات ميليشيات الحوثى التابعة لإيران و وصف الاعتداء على المملكة العربية السعودية دليلاً على رفض ميليشيات الحوثى التابعة لإيران الانصياع للمجتمع الدولي و قراراته.

منابع

- آل سیدغفور، سید محسن؛ کاظم، احسان؛ موسوی دهموردی، سیدمحمد (۱۳۹۴)، «تبیین رقابت استراتژیک جمهوری اسلامی ایران و عربستان سعودی در یمن»، *فصلنامه سیاست خارجی*، سال ۲۹، شماره ۲.
- ایران آنلاین (۱۳۹۸)، «هشدار معاون وزیر خارجه در آستانه نشست مکه؛ سازمان همکاری اسلامی گروگان ریاض نشود». *ایران آنلاین*، دوشنبه ۱۰ تیر ۱۳۹۸.
- ایرنا (۱۳۹۸)، «یمن میدان رقابت ژئوپلیتیک و ایدئولوژیک ایران و عربستان»، ایرنا، بهمن ۱۳۹۸.
- ایسنا (۱۳۹۸)، «مخالفت ایران با مفاد اجلاس مکه و سیاست خارجی»، *ایسنا*، ۳۱ اردیبهشت ۱۳۹۸.
- حشمت، فهیمه (۱۳۹۷)، «واکاوی اقدامات نظامی ائتلاف به رهبری عربستان در یمن از منظر حقوق بشردوستانه بین‌المللی»، *فصلنامه سیاست خارجی*، سال سی و دوم، شماره ۱.
- درج، حمید؛ امام‌جمعه‌زاده سید جواد (۱۳۹۸)، «عربستان سعودی و استراتژی سد کردن قدرت ایران در منطقه خاورمیانه»، *فصلنامه پژوهشنامه انقلاب اسلامی*، سال نهم، شماره ۳۱.
- فارس نیوز (۱۳۹۳/۰۷/۲۰)، «سایه‌روشن‌های تحولات یمن؛ حوثی‌ها چه کسانی هستند؟؛ ساختار سیاسی آن‌ها که به انصارالله شهرت یافته‌اند چگونه اداره می‌شود؟» فارس‌نیوز، ۱۳۹۳/۰۷/۲۰، در دسترس در: <https://www.farsnews.com/>
- فضائلی، مصطفی (۱۳۹۵)، *مداخله نظامی در یمن از منظر حقوق بین‌الملل*، فصلنامه مطالعات حقوق عمومی، دوره ۶۴.
- فتحی، محمدجواد؛ جهان‌بین، فرزاد (۱۳۹۸)، «تبیین بحران ژئوپلیتیکی یمن: عوامل و بازیگران»، *فصلنامه سیاست جهانی*، دوره هشتم، شماره اول، پیاپی ۲۷.
- مجله پگاه حوزه (۱۳۸۸) «تبارشناسی حوثی‌ها»، *پگاه حوزه*، شماره ۲۷۰.
- میراحمدی، منصور؛ احمدوند، ولی‌محمد (۱۳۹۴)، «هویت و مبانی فکری جنبش انصارالله در یمن»، *فصلنامه اندیشه سیاسی در اسلام*، شماره ۲ و ۳.
- ویسی، هادی (۱۳۹۸)، «رقابت‌های ژئوپلیتیکی عربستان سعودی و ایران و ضرورت گذار از ژئوپلیتیک ایدئولوژیک به ژئواکونومی در منطقه خلیج فارس»، *پژوهش‌های سیاسی جهان اسلام*، سال نهم، شماره اول.

همتی، مرتضی؛ ابراهیمی، شهروز (۱۳۹۷)، «اثرات سیاست خارجی عربستان در یمن بر نقش آفرینی ایران در خاورمیانه»، *سیاست جهانی*، دوره هفتم، شماره اول.
همتی، مرتضی؛ ابراهیمی، شهروز؛ گودرزی، مهناز (۱۳۹۹)، «سیاست موازنه‌سازی عربستان در برابر ایران در یمن»، *فصلنامه برنامه‌ریزی فضایی (جغرافیا)*، شماره ۱، پیاپی ۳۶، سال دهم.

لامین العام. *بیانات صحفیه مرتبطة* (۲۰۱۸/۰۱/۲۱)، «قرار صادر عن الاجتماع الطارئ لمجلس وزراء خارجية الدول الأعضاء في منظمة التعاون الإسلامي بشأن إطلاق ميليشيات الحوثی صاروخاً باليستياً باتجاه مدينة الرياض»، *منظمة التعاون الإسلامي*:

https://www.oic-oci.org/topic/?t_id=17280&t_ref=9180&lan=ar

_____ (۲۰۱۸/۰۳/۲۶)، «منظمة التعاون الإسلامي تدین بشدة إطلاق ميليشيات الحوثی صواريخ باليستية على المملكة العربية السعودية»، *منظمة التعاون الإسلامي*.

https://www.oic-oci.org/topic/?t_id=18512&t_ref=10276&lan=ar

15th Extraordinary Meeting of the Council of Foreign Ministers (21/01/2018), "15th Extraordinary Meeting of the Council of Foreign Ministers of the Member States of the Organization of Islamic Cooperation Regarding the Ballistic Missile Fired by the Houthi Militias toward Riyadh", available at: https://www.oic-oci.org/topic/?t_id=17279&ref=9180&lan=en.

Abbreviation: OIC S G = OIC Secretary General.

Abu Dhabi Declaration Issued by the Forty-Sixth Session of the Council of Foreign Ministers (CFM) (50 Years of Islamic Cooperation: Roadmap for Prosperity and Development) 24-25 Jumada Al-Akrah 1440 H Corresponding to 1 - 2 March 2019.

Akhbarzadeh, Sharam (2018), "Impacts of Saudi Hegemony on the Organization of Islamic Cooperation", *International Journal of Politics, Culture, and Society*, September 2018, Vol. 31, Issue.3, pp: 297-311.

Al-Ahsan, Abdullah (2004), "Conflict among Muslim Nations: Role of the OIC in Conflict Resolution", *INTELLECTUAL D~COURSE*, Vol. 12, No. 2, pp.137-157.

Council of Foreign Ministers (16/06/2015), "Final Communique of The Extraordinary Meeting of The Council of Foreign Ministers on the Situation in the Republic of Yemen", Jeddah, Kingdom of Saudi Arabia, available at: https://www.oic-oci.org/topic/?t_id=10191&ref=4032&lan=en.

Cox, R. W. and H. K. Jacobson, Eds. (1973), "The Anatomy of Influence",

Decision Making in International Organization, New Haven, Yale University Press.

Grumet, Tali Rachel (2015), "New Middle East Cold War: Saudi Arabia and Iran's Rivalry", *Electronic Theses and Dissertations Graduate Studies*, pp.1-1-2015, University of Denver, Digital Commons @ DU. University of Denver.

Haas, E. B. (1968), "Beyond the nation-state", *Functionalism and International Organization*, Stanford: Stanford University Press.

Jones, Seth G. (2019), "War by Proxy: Iran's Growing Footprint in the Middle East", *REPORT*, March 11, 2019. Center for Strategic & International Studies, Washington, DC 2003, available at: <https://www.csis.org/war-by-proxy>.

Nazemroaya, Mahdi Darius (2015), "The Geopolitics behind the War in Yemen: the Start of a New Front Against Iran", Part 1, www.strategic-culture.org
<https://www.strategic-culture.org/news/2015/03/30/the-geopolitics-behind-the-war-in-yemen-i/>

NEIL, P GEORGE (2018), "PARADISE LOST LONG", September 13, 2018, available at: <https://www.neilpgeorge.com/blog/2018/11/24/paradiselost2>.

OIC Contact Group. (21/01/2018), "OIC Contact Group Warns of Yemen Becoming a Haven for Terrorist Organizations and a Threat to Neighboring Countries", available at: https://www.oic-oci.org/topic/?t_id=17277&ref=9178&lan=en.

OIC S G (08/08/2018), "The Secretary General Calls on the International Community to Protect Navigation in the Red Sea and to Counter Houthi Piracy", available at: https://www.oic-oci.org/topic/?t_id=19897&ref=11427&lan=en.

OIC S G (22/01/2015). "OIC Condemns Infringement of Constitutional Legitimacy in Yemen, Organisation of Islamic Cooperation", Jeddah, Kingdom of Saudi Arabia, available at: https://www.oic-oci.org/topic/?t_id=9706&ref=3858&lan=en.

OIC S G. (03/08/2016), "OIC Urges Yemeni Parties to Continue Peace Talks in Kuwait", available at: https://www.oic-oci.org/topic/?t_id=11442&ref=4489&lan=en.

OIC S G. (03/10/2016), "OIC Condemns Attack on UAE Civilian Ship by the Houthis", available at: https://www.oic-oci.org/topic/?t_id=11659&ref=4573&lan=en.

OIC S G. (06/12/2018), "OIC Welcomes UN-Sponsored Yemen Talks in Sweden", available at: https://www.oic-oci.org/topic/?t_id=20362&ref=11612&lan=en.

OIC S G. (07/10/2017), "OIC Expresses its Reservation on the UN Report on the Violation of the Rights of the Child in Yemen", available at: https://www.oic-oci.org/topic/?t_id=15879&ref=8022&lan=en.

OIC S G. (08/02/2015), "OIC S G. condemns Houthis' Coup in Yemen", Jeddah, Kingdom of Saudi Arabia, available at: https://www.oic-oci.org/topic/?t_id=9763&ref=3878&lan=en.

OIC S G. (09/11/2017), "OIC Concerned about the Findings of Investigations on the Ballistic Missile Launched towards Riyadh", available at: https://www.oic-oci.org/topic/?t_id=16033&ref=8085&lan=en.

OIC S G. (10/11/2014), "OIC S G. Welcomes New Government in Yemen.Organisation of Islamic Cooperation", Jeddah, Kingdom of Saudi Arabia, available at: https://www.oic-oci.org/topic/?t_id=9488&ref=3782&lan=en.

OIC S G. (13/04/2015), "OIC S G. Urges Member States and Civil Society Organisations to Assist the Yemeni People", Jeddah, Kingdom of Saudi Arabia, available at: https://www.oic-oci.org/topic/?t_id=9963&ref=3947&lan=en.

OIC S G. (13/05/2017), "OIC Renews Supportive Stance on Unity and Sovereignty in Yemen", available at: https://www.oic-oci.org/topic/?t_id=13561&ref=5907&lan=en.

OIC S G. (15/04/2015), "OIC S G. Expresses Satisfaction at UNSC's Adoption of Resolution 2216 on the Situation in Yemen under Chapter VII. Organisation of Islamic Cooperation", Jeddah, Kingdom of Saudi Arabia, available at: https://www.oic-oci.org/topic/?t_id=9971&ref=3951&lan=en.

OIC S G. (17/08/2016), "OIC Strongly Condemns the Attack on Najran", available at: https://www.oic-oci.org/topic/?t_id=11474&ref=4502&lan=en.

OIC S G. (18/01/2018), "OIC Holds Emergency Ministerial Meeting on Houthi Missile Targeting Riyadh", available at: https://www.oic-oci.org/topic/?t_id=17272&ref=9177&lan=en.

OIC S G. (18/03/2017), "OIC Condemns the Bombing of a Mosque in the Yemeni Province of Marib", available at: https://www.oic-oci.org/topic/?t_id=13305&ref=5811&lan=en.

OIC S G. (18/12/2016), "The OIC Pools Efforts to Convene an International Conference to Support Yemen and Calls for the Adoption of Quality Humanitarian Intervention Initiatives", available at: https://www.oic-oci.org/topic/?t_id=11965&ref=4697&lan=en.

OIC S G. (19/04/2017), "Al-Othaimeen Offers his Condolences to the Saudi Leadership on the Crash of the Plane taking Part in the Coalition Forces in

Yemen", available at: https://www.oic-oci.org/topic/?t_id=13423&ref=5856&lan=en.

OIC S G. (19/05/2015), "OIC Welcomes the Adoption of "Riyadh Declaration, at the Yemeni National Dialogue Conference", Jeddah, Kingdom of Saudi Arabia, available at: https://www.oic-oci.org/topic/?t_id=10097&ref=3997&lan=en.

OIC S G. (19/12/2016), "OIC Condemns Terrorist Attacks at Sawlaban Military Camp in Aden", available at: https://www.oic-oci.org/topic/?t_id=11971&ref=4699&lan=en.

OIC S G. (21/01/2018), "OIC S G. Calls for Dissuasive Action against Houthi Militias and Allies Supplying Money, Arms and Media Coverage", available at: https://www.oic-oci.org/topic/?t_id=17287&ref=9179&lan=en.

OIC S G. (22/04/2015), "OIC Welcomes Ending of Operation Decisive Storm and Launching the Process to Restore Hope in Yemen", Jeddah, Kingdom of Saudi Arabia, available at: https://www.oic-oci.org/topic/?t_id=10009&ref=3964&lan=en.

OIC S G. (22/05/2017), "OIC Calls on the International Community to Intensify Efforts to Contain Cholera in Yemen", available at: https://www.oic-oci.org/topic/?t_id=13600&ref=5924&lan=en.

OIC S G. (24/04/2015), "OIC to Hold Extraordinary Council of Foreign Ministers Meeting on Situation in Yemen, Organisation of Islamic Cooperation", Jeddah, Kingdom of Saudi Arabia, available at: https://www.oic-oci.org/topic/?t_id=10019&ref=3969&lan=en.

OIC S G. (26/03/2015), "OIC Backs Steps Supporting Legitimacy in Yemen, Holds Houthis Responsible for Failure of Peaceful Solution", Jeddah, Kingdom of Saudi Arabia, available at: https://www.oic-oci.org/topic/?t_id=9899&ref=3926&lan=en.

OIC S G. (26/08/2016), "OIC S G. Reviews with Yemeni Human Rights Minister Avenues to Consolidate Cooperation in Human Rights and Humanitarian Fields", available at: https://www.oic-oci.org/topic/?t_id=11510&ref=4514&lan=en.

OIC S G. (28/09/2018), "The OIC Secretary-General Warns of Houthi's Exploitation of the United Nations in the Consolidation of his Coup", available at: https://www.oic-oci.org/topic/?t_id=20068&ref=11496&lan=en.

OIC S G. (28/10/2016), "OIC Strongly Condemns Launch of Ballistic Missiles by Houthis Targeting Makkah", available at: https://www.oic-oci.org/topic/?t_id=11751&ref=4612&lan=en.

OIC S G. (29/11/2016), "OIC Denounces the Declaration of a National Salvation

Government in Yemen", available at: https://www.oic-oci.org/topic/?t_id=11881&ref=4656&lan=en.

OIC S G. (30/01/2018), "OIC Calls for Immediate Response to the Appeal by Pro-legitimacy Alliance to Stop Clashes in Aden", available at: https://www.oic-oci.org/topic/?t_id=17323&ref=9193&lan=en.

OIC S G. (31/07/2016), "OIC Rejects Houthis Agreement with the Allies of Ali Abdullah Saleh to Form Political Council in Yemen Republic", available at: https://www.oic.oci.org/topic/?t_id=11418&ref=4483&lan=en.

OIC/CFM-46/2019/POL/RES/FINAL. Resolution No. 16/46-POL "on Solidarity with Yemen and Support for Constitutional Legitimacy", Resolutions on Political Affairs Adopted by the 46th Session of the Council of Foreign Ministers (Session of Fifty Years of Islamic Cooperation: Roadmap for Prosperity and Development) Abu Dhabi, United Arab Emirates 1-2 March 2019 24-25 Jumadah Al-Thani 1440H.

OIC/SUM- (14/2019/FC), "Final Communique of The 14th Islamic Summit Conference (Session of Hand in Hand Toward the Future) Makkah Al-Mukarramah", Kingdom of Saudi Arabia 31 May 2019 (26 Ramadan 1440 A.H.).

OIC/SUM-13/2016/PAL-RES/FINAL, "Final Communique of the 13th Islamic Summit Conference (Unity and Solidarity for Justice and Peace)", Istanbul, Republic Of Turkey, 14-15 April 2016.

Orkaby, Asher (25 March 2015), "Houthi Who? A History of Unlikely Alliances in an Uncertain Yemen", *Foreign Affairs*, Retrieved 25, March 2015, Accessed on 21 Jan.2020.

Reinalda, Bob. (2001), "Decision Making Within International Organizations, An Overview of Approaches and Case Studies", *Paper for Delivery at the European Consortium for Political Research (ECPR)*, 29 th Joint Sessions of Workshops, Grenoble, France, 6-11 April 2001.

S/RES/2216 (2015), Security Council Distr: General 14 April 2015.

Sharqieh, Ibrahim (2012), "Can the Organization of Islamic Cooperation (OIC) Resolve Conflicts?", *Peace and Conflict Studies*, Vol. 19, No. 2, Article 3, 11-1-2012, Brookings Institution, isharqieh@brookings.edu.

The Executive Committee of OIC. (05/11/2016), "Final Communiqué of the Emergency Meeting of the Ministerial-level Executive Committee on the Launching of a Ballistic Missile Towards Makkah Al-Mukarramah by Houthi-Saleh militias", available at: https://www.oic-oci.org/topic/?t_id=11782&ref=4623&lan=en

The Meeting of Permanent Representatives (08/08/2018), "Final Communiqué of the Meeting of Permanent Representatives on Houthi Militias' Aggression on Two Saudi Oil Tankers and Their Targeting of Maritime Navigation and International Trade in Bab Al-Mandab Strait in the Red Sea", available at: https://www.oic-oci.org/topic/?t_id=19898&ref=11428&lan=en.

The New York Times (2015), "Rebels Seize Key Parts of Yemen's Third-Largest City, Taiz", 22 March 2015. 25 March 2015, Accessed on: 21 Jan.2020.

The OIC Contact Group on Yemen (01/10/2015), "First Meeting of the OIC Contact Group on Yemen Held in New York Condemns Illegal Intervention of Regional Powers in Yemen", Jeddah, Kingdom of Saudi Arabia, available at: https://www.oic-oci.org/topic/?t_id=10499&ref=4143&lan=en.

The OIC S G. (14/12/2018), "OIC Welcomes Outcome of Yemeni Peace Talks in Sweden", available at: https://www.oic-oci.org/topic/?t_id=20399&ref=11625&lan=en.